

Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 - 2020

POCA/399/1/1/ - Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

IP 12/2018 – Sprijin pentru acțiuni de consolidare a capacității autorităților și instituțiilor publice centrale

Axa prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Titlul proiectului: „Creșterea capacității sistemului CDI de a răspunde provocărilor globale. Consolidarea capacității anticipatorii de elaborare a politicilor publice bazate pe dovezi”, SIPOCA 592, Cod MySMIS: 127557

Beneficiar: Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării

Activitatea A4.2. “Place-based innovation ecosystem: cadru de dezvoltare și monitorizare a ecosistemului de știință, inovare și antreprenoriat Laser Valley - Land of Lights”

Perioada: 01 iunie 2022 - 30 iulie 2022

Rezultate	Activități / Subactivități
RP 4	A 4.2

Analiză funcțională și recomandări - legislație facilități fiscale activități de Cercetare-Dezvoltare

Noiembrie 2022

CUPRINS

1. INTRODUCERE.....	6
2. CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ (PROGRESUL TEHNOLOGIC) – FACTOR DE CREȘTERE ECONOMICĂ.....	8
3. POLITICI ȘI INSTRUMENTE DE FACILITĂȚI FISCALE PENTRU CDI ÎN DINAMICA INTERNAȚIONALĂ. MAPARE A STUDIILOR ȘI RECOMANDĂRIILOR INTERNAȚIONALE RELEVANTE PRIVIND AJUTORUL DE STAT (CE, OCDE ETC.)	11
4. EVALUAREA STADIULUI OPERAȚIONALIZĂRII FACILITĂȚILOR FISCALE PENTRU DOMENIUL CERCETARE-DEZVOLTARE ȘI PROPUNERI DE NORMALIZARE.....	18
5. CADRUL NORMATIV EXISTENT ÎN ROMÂNIA PENTRU FACILITĂȚI FISCALE ÎN DOMENIUL CERCETARE-DEZVOLTARE	21
5.1. Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 20 – Deduceri pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare (Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 20 - Deduceri pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare, fără an)	21
5.2. Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 60 – Scutiri (Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 60 - Scutiri, fără an).....	22
5.3. Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 (Ordonanță nr. 57 din 16 august 2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, fără an), aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003 (Lege nr. 324 din 8 iulie 2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, fără an), cu modificările și completările ulterioare	23
5.3.1. Anexa OG 57/2002 - Definiții	25
5.4. Necesitatea unor precizări metodologice clare și unitare pentru art. 20 și art. 60 pct. 3 din Codul fiscal.....	26
6. NORME DE APLICAREA A FACILITĂȚILOR FISCALE PENTRU CERCETARE-DEZVOLTARE PREVĂZUTE LA ART. 20 ȘI ART. 60 PCT. 3 DIN LEGEA NR. 227/2015 PRIVIND CODUL FISCAL (PROPUNERE)	30
6.1. Prima formă elaborată în cadrul proiectului SIPOCA 592 – A4.2.....	30
6.2. Demersuri intermediare ulterioare privind elaborarea și dezvoltarea unei forme la nivel de părți interesate	35
7. CORPUL DE EXPERȚI PENTRU CERTIFICAREA/EXPERTIZAREA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE-DEZVOLTARE.....	43
7.1. Necesitatea și stadiul actual al Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare	43
7.2. Propunere de ordin privind componența și regulamentul de organizare și funcționare a Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare	46
7.3. Metodologie MCID de selecție a experților pe domenii de cercetare-dezvoltare și structura REXCD (propunere)	49
8. PROPUNERI DE MODIFICĂRI LEGISLATIVE PRIVIND ACTIVITĂȚILE DE INOVARE.....	57

9. INTERVIURI CU EXPERTII NAȚIONALI RELEVANȚI DIN ORGANIZAȚII DE CERCETARE DE DREPT PUBLIC PENTRU IMPLEMENTAREA FACILITĂȚILOR FISCALE	63
9.1. Stabilirea planului de interviu și organizarea interviurilor	63
9.2. Susținerea interviurilor cu experți naționali relevanți din organizații de cercetare de drept public (INCD-uri și universități) pentru implementarea facilităților fiscale – Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.....	67
10. DEZVOLTAREA ȘI OPERAȚIONALIZAREA UNUI CHESTIONAR ADRESAT FIRMELOR, PRIVIND ACCESAREA FACILITĂȚILOR FISCALE	72
INTERVIURI CU EXPERTII NAȚIONALI RELEVANȚI DIN ORGANIZAȚII DE CERCETARE DE DREPT PUBLIC PENTRU IMPLEMENTAREA FACILITĂȚILOR FISCALE – STUDIU PE BAZĂ DE CHESTIONAR	72
11. BIBLIOGRAFIE.....	83

Abrevieri

ANAF – Agenția Națională de Administrare Fiscală

CDI – Cercetare-Dezvoltare-Inovare

ESIF – European Structural and Investment Funds

HE – Programul-cadru Horizon Europe

MCID – Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării

MFP – Ministerul Finanțelor Publice

OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

PNCDI III – Planului Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2015-2020

PNRR – Planul Național de Redresare și Reziliență

SNCISI 2022-2027 – Strategia națională de cercetare, inovare și specializare inteligentă 2022-2027

REXCD – Registrul național al experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

UE – Uniunea Europeană

1. Introducere

Prezentul raport intermediar este elaborat în cadrul Activității A4.2 a proiectului SIPOCA 592, pe durata lunii iulie 2022.

Recent aprobată¹ Strategie națională de cercetare, inovare și specializare inteligentă 2022-2027 (SNCISI 2022-2027) reiterează obiectivul general OG3 – Mobilizare către inovare, cu obiective specifice precum:

OS.3.1 Susținerea și încurajarea colaborării între organizațiile de cercetare și mediul privat pentru implicarea în proiecte de inovare și valorificarea rezultatelor;

OS.3.2 Dezvoltarea transferului tehnologic și de cunoștințe la nivel național pentru creșterea vizibilității rezultatelor și impactului în mediul economic;

OS.3.3 Susținerea antreprenoriatului de inovare.

Este evident că atingerea unor obiective atât de ambițioase impune o activitate de cercetare-dezvoltare-inovare (CDI) susținută în cadrul întreprinderilor, astfel încât sinergia cu investițiile publice în CDI să devină eficace și eficientă.

Unele premise pentru ca viziunea SNCISI 2022-2027 să devină realitate nu sunt tocmai favorabile: România, cu doar 0.17% din PIB alocat, în 2018, pentru cercetare-dezvoltare se plasează pe ultimul loc din Uniunea Europeană; situația este aceeași în cazul procentului din fondurile ESIF destinate inovării.

Odată în plus, măsuri complementare pentru creșterea atractivității și profitabilității CDI în mediul privat sunt binevenite. Astfel de măsuri de natură fiscală fac obiectul prezentului raport, structurat după cum urmează:

- Clarificarea modalităților prin care CDI contribuie la creșterea economică; de regulă, această sintagmă este considerată ca fiind de la sine înțeleasă, dar mecanismele concrete sunt adesea puțin discutate și înțelese;
- Evaluarea stadiului actual în România al operaționalizării facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute în Codul fiscal, identificarea vulnerabilităților;
- Trecere în revistă exhaustivă a cadrului normativ existent pentru facilități fiscale în domeniul

¹ Hotărârea Guvernului nr. 933 din 20 iulie 2022 privind aprobarea Strategiei naționale de cercetare, inovare și specializare inteligentă 2022 – 2027, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 744 bis / 25.VII.2022

cercetare-dezvoltare și identificarea necesității de clarificări ale normelor de aplicare;

- Propunere pentru Norme de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal;
- Propunere pentru operaționalizarea unui corp de experți pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.
- Propuneri de modificări legislative privind activitățile de inovare, în sensul alinierii la legislația europeană prin adoptarea definițiilor utilizate în acest sens, demers care are potențialul de corectare și lărgire a cadrului activităților de cercetare-dezvoltare, prin recunoașterea și susținerea prin facilități fiscale a etapei critice a activităților de inovare, care se întreprind în demersul de introducere în producție și punere pe piață a inovațiilor dezvoltate.
- Planificarea, organizarea și susținerea Interviuurilor cu experți naționali relevanți din organizații de cercetare de drept public pentru implementarea facilităților fiscale.

2. Cercetarea științifică (progresul tehnologic) – factor de creștere economică

Literatura de specialitate consacră o multitudine de definiții ale creșterii economice, nuanțate, îmbogățite, de-a lungul timpului, dată fiind preocuparea economiștilor de a surprinde caracteristicile esențiale ale fenomenului economic generator al perspectivei, speranței, pentru un trai mai bun al națiunilor. Creșterea economică este obiectivul principal al politicilor economice.

Astfel, despre creșterea economică putem aprecia că reprezintă variația pozitivă a rezultatelor macroeconomiei, sporirea cantitativă a producerii de bunuri și de servicii într-o economie națională, pe o perioadă determinată, în strânsă legătură cu factorii care contribuie la această variație. Creșterea economică exprimă acele modificări ce au loc într-un anumit orizont de timp și într-un anumit spațiu, în sporirea dimensiunilor rezultatelor macroeconomice, în strânsă legătură cu factorii lor determinanți.

„Creșterea economică reprezintă sporirea capacității unei țări de a furniza în măsură crescândă diferite bunuri economice, capacitate bazată pe tehnologii de vârf și pe adaptări instituționale și ideologice” (Simon Kuznets², laureat al Premiului Nobel pentru Economie, în 1971, pentru interpretarea sa empirică a creșterii economice).

Dinamica creșterii economice este măsurată cu o serie de indicatori macroeconomici, indicatori de rezultat exprimați în termeni reali, cei mai utilizați fiind Produsul Intern Brut, Produsul Național Brut și Venitul Național. Tendința dominantă a unei creșteri pozitive, pe termen lung dă imaginea unei creșteri economice solide și a unei economii naționale solidă, beneficiind de sensibilitate limitată la influențele conjuncturale. Este evident că este adusă în prim plan premisa de la care pornește politica economică, care urmărește exploatarea potențialului economiei la cel mai înalt nivel, urmărind sintetic, un Produs Intern Brut potențial, de perspectivă.

Pentru a identifica locul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice, în lăuntrul mecanismelor cu rol determinant în realizarea creșterii economice, este necesară abordarea succintă a factorilor de care depinde aceasta. Acest demers este cu atât mai necesar în contextul în care România urmărește trecerea accelerată de la o economie bazată pe costuri la o economie bazată pe cunoaștere (Knowledge economy).

Rolul determinant asupra creșterii economice îl au factorii direcți (resursa umană, resursele naturale, capitalul, cercetarea științifică, inovarea, progresul tehnic, neofactorii - informația). Factorii indirecti (cererea agregată, volumul investițiilor, venitul, consumul și economiile populației,

² https://ro.wikipedia.org/wiki/Simon_Kuznets

sistemul financiar, migrația capitalului și a forței de muncă) influențează creșterea economică.

Contribuția factorilor la creșterea economică, prin dinamica interacțiunii compensatorii între latura cantitativă (se referă la modificarea dimensiunilor) și cea calitativă (se referă la eficiența utilizării), armonizată de aspectul structural, generează cele două tipuri de creștere, care vizează aspectul extensiv și cel intensiv al fenomenului economic.

Creșterea economică extensivă este rezultatul contribuției dominante a factorilor direcți, a laturilor cantitative a factorilor la modificarea indicatorilor macroeconomici, și este caracteristica economiilor aflate în faza de acumulare. Creșterea economică intensivă, caracteristica țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, se datorează preponderent laturilor calitative ale factorilor de creștere. Cele două tipuri de creștere economică nu se manifestă în stare pură în viața economică reală, acestea sunt într-o permanentă interconectare și interacțiune.

Sintetic, pentru măsurarea aportului fiecărui factor la creșterea economică, se utilizează funcția de producție: $Y = f(L, K, A)$, unde Y este volumul producției, L este munca, resursa umană, K este capitalul și A este progresul tehnologic.

Noile teorii de creștere economică, „modelul învățare prin practică” și „modelul inovației” (manifestarea dorinței de a inova în mod conștient și sistematic) aduc în prim plan progresul tehnologic, iar rata de creștere pe termen lung depinde de politicile guvernamentale, printre care ***favorizarea dezvoltării cercetării științifice prin sistemul de facilități fiscale.***

Cercetarea și inovarea (C&I) joacă un rol esențial în generarea unei creșteri economice inteligente și durabile și în crearea de locuri de muncă. Prin producerea de noi cunoștințe, cercetarea este esențială pentru dezvoltarea unor produse, procese și servicii noi și inovatoare, care permit creșterea productivității, a competitivității industriale și, în cele din urmă, a prosperității³.

Analizele sistemelor naționale de cercetare-inovare relevă o divizare clară în domeniul științei în Uniunea Europeană, un decalaj major est-vest, cu o calitate mai scăzută a țărilor din Europa de Est în raport cu cele din vest, preponderent rezultată din alocarea de investiții publice mai modeste în cercetare-dezvoltare⁴. Această realitate defavorizează în mod special latura calitativă a creșterii economice, afectând contribuția cercetării-științifice la dezvoltarea economică (se referă la structura, calitatea creșterii economice) și creșterea productivității muncii.

³ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_research-innovation_ro.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R%26D_expenditure&oldid=551418#Gross_domestic_expenditure_on_R.26D

Adecvarea răspunsului politic presupune promovarea legăturilor dintre mediul științific și mediul de afaceri, diseminarea largă a cunoștințelor și valorificarea acestora în sectorul privat, al afacerilor, astfel încât să se dezvolte un ecosistem prietenos de transformare în mod eficace și eficient a cunoștințelor în beneficii economice.

Politicile publice promovate de statul român au în vedere utilizarea instrumentelor de sprijin direct și indirect, de încurajare și creștere a investițiilor entităților economice, în cercetare-dezvoltare-inovare, printre alte instrumente remarcându-se preocuparea, preponderent de mai bine de un deceniu, în acordarea de facilități fiscale pentru entitățile de cercetare-dezvoltare precum și persoanelor fizice care activează în domeniu, dar, din păcate, pe fondul scăderii continue a finanțării investițiilor și activităților de cercetare-dezvoltare (în ultimii 15 ani, cu excepția unui singur, alocarea de fonduri publice pentru domeniul cercetare-dezvoltare a scăzut constant). Nivelul de alocare din fonduri publice pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare este de patru ori mai mic în România decât media europeană, situație care obligă statul să apeleze la factori de stimulare indirectă prin acordarea de facilități fiscale menite să încurajeze alocarea de fonduri de către mediul privat.

3. Politici și instrumente de facilități fiscale pentru CDI în dinamica internațională. Mapare a studiilor și recomandărilor internaționale relevante privind ajutorul de stat (CE, OCDE etc.)

Analiza facilităților fiscale pentru CDI necesită inclusiv o evaluare în context internațional. În acest sens, o analiză a politicilor și a mecanismelor din statele membre OCDE este utilă, din perspectiva relevanței și a posibilului impact sistemic în România.

După intrarea în NATO și în Uniunea Europeană, aderarea la OCDE reprezintă un obiectiv de țară prioritar pentru România⁵.

Tot mai multe țări se bazează pe facilități fiscale pentru a încuraja activitățile de CD în mediul de afaceri, numărul acestora fiind în continuă creștere. În Figura 1, este prezentată evoluția de-a lungul timpului a numărului țărilor OCDE și UE care oferă stimulente fiscale pentru CD. În 2021, 34 din 38 de țări OCDE oferă stimulente fiscale pentru CD la nivel guvernamental central sau local, iar acest număr ajunge la 22 în zona UE-27, Germania și Elveția (opțional la nivel de canton) introducând, pentru prima dată, un stimulent fiscal pentru CD, în 2020, iar Finlanda reintroducând sprijinul fiscal pentru CD sub formă de deducere fiscală pentru cheltuielile de cooperare în activități de CD, în 2021. Aceasta înseamnă o creștere de aproximativ 70% în rândul țărilor membre OCDE și o creștere de 100% în țările UE, care oferă scutiri de taxe pentru CD mediului privat, raportat la anul 2000, când guvernele din 20 din cele 38 de țări OCDE și 11 din cele 27 de țări aUE ofereau această formă de sprijin⁶.

⁵ <https://gov.ro/ro/stiri/aderarea-romaniei-la-ocde>

⁶ <http://www.oecd.org/sti/rd-tax-incentives-summary-overview.pdf>

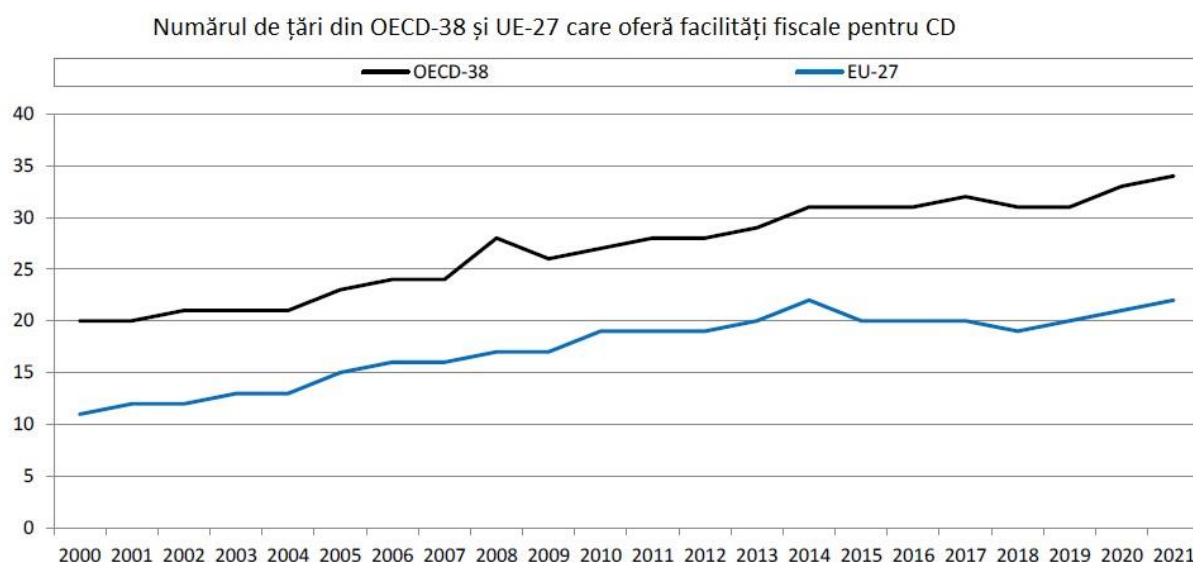

Figura 1 Facilitățile fiscale pentru CD în țările OCDE și UE, perioada 2000-2021

În continuare, sunt sintetizate principalele criterii de stabilire a stimulentei fiscale pentru CD și sunt evidențiate cele mai recente schimbări în disponibilitatea, proiectarea și administrarea stimulentei fiscale pentru CD, în țările OCDE și în alte economii analizate. De asemenea, sunt prezentate principalele măsuri legate de scutirile fiscale pentru CD, adoptate de țări pentru a sprijini operatorii economici în activitățile de CD (Tabelul 1). Țările diferă în ceea ce privește măsura în care se bazează pe stimulente fiscale pentru a sprijini CD și în ceea ce privește instrumentele dezvoltate în acest sens. Criteriile principale de stabilire a stimulentei fiscale pentru CD se referă la⁷:

- domeniul de aplicare și definirea cercetării și dezvoltării în scopuri fiscale,
- alegerea cheltuielilor de CD eligibile și a instrumentului fiscal,
- dispozițiile pentru firmele cu eligibilitate limitată la acordarea de facilități și deduceri fiscale, precum și
- prevederile preferențiale de scutiri fiscale vizate.

Tabelul 1 sintetizează principalele criterii de stabilire a stimulentei fiscale pentru CD, disponibile în țările OCDE și în alte economii majore.

⁷ <http://www.oecd.org/sti/rd-tax-incentives-summary-overview.pdf>

Tabel 1 Principalele criterii ale stimulentei fiscale pentru CD în țările OCDE, UE și în economiile partenere, în 2021⁸

Stimulente fiscale pentru cheltuielile CD			
Scutire fiscală rambursabilă din impozitul pe profit			Scutire fiscală rambursabilă din impozitul reținut la sursă pe salariu sau contribuțiile la asigurările sociale
Credit fiscal pentru CD			
Volum	Incremental/Hibrid	Alocație fiscală pentru CD	
Impozabil: Canada, Chile, Regatul Unit (firme mari) Neimpozabil: Austria, Belgia (incompatibil cu alocația), Columbia (credite fiscale generale și numai pentru IMM-uri), Danemarca (numai deficit), Franța, Germania, Ungaria, Islanda, Irlanda, Italia, Japonia (C&D de volum și CD specială), Coreea (investiții), Malta, Noua Zeelandă (doar credit fiscal general și de deficit), Norvegia	Impozabil: Australia, Statele Unite (credit pe bază fixă, indexată și incremental pentru credit simplificat) Neimpozabil: Japonia (CD de intensitate mare), Coreea, Mexic, Portugalia, Spania	Neimpozabil: Belgia, Brazilia, China, Croația, Republica Cehă (hibrid), Danemarca, Finlanda, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia (alocație fiscală CD, deducere pentru centrele de CD), România, Federația Rusă, Republica Slovacă (hibrid și bazat pe volum), Slovenia, Africa de Sud, Elveția (nivel cantonal - opțional), Thailanda, Turcia (incremental), Regatul Unit (IMM-uri)	Impozabil: Belgia, Finlanda, Franța, Ungaria (scutire și credit, incompatibil în utilizare), Țările de Jos, Spania, Suedia, Turcia
Tratamentul creanțelor neutilizate (nesolicitate)			
Opțiuni de rambursare			
Australia (IMM-uri), Austria, Belgia (după cinci ani), Canada (companii cu capital majoritar canadian), Columbia (IMM-uri), Danemarca, Franța, Germania, Islanda, Irlanda, Italia, Noua Zeelandă (numai credit fiscal general și de deficit), Norvegia,	Spania (credit redus, plătit opțional), Statele Unite ale Americii (compensarea impozitului pe salarii pentru anumite întreprinderi nou-înființate/start-upuri)	Polonia (alocație fiscală pentru CD - întreprinderi nou-înființate/start-upuri), Regatul Unit (IMM-uri)	Rambursare automată prin sistemul de salarizare (limitată la răspunderea privind reținerea impozitului pe salarii și contribuțiile la asigurările sociale)

⁸ <http://www.oecd.org/sti/rd-tax-incentives-summary-overview.pdf>

Statele Unite ale Americii Regatul Unit (companii mari)			
Opțiuni de raportare			
Australia, Belgia, Canada, Chile, Columbia, Franța, Ungaria, Irlanda, Malta, Noua Zeelandă (credit fiscal general), Regatul Unit	Coreea, Portugalia, Spania (credit neredus, neplătibil), Statele Unite	Belgia, China, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România, Federația Rusă, Republica Slovacă, Slovenia, Africa de Sud, Turcia, Regatul Unit	Nu se aplică
Dispoziții privind stimulente fiscale preferențiale sau condiții mai favorabile			
IMM-uri			
Australia, Canada (companii cu capital majoritar canadian), Columbia, Franța, Japonia (volum), Malta, Norvegia	Coreea, Portugalia (start-up-uri), Statele Unite (întreprindere mică calificată, anumite start-up-uri)	Belgia, Croația, Polonia (alocație fiscală pentru CD - start-up-uri), Marea Britanie (IMM-uri)	Belgia (întreprinderi nou-înființate inovatoare), Franța (JEI/JEU), Olanda (start-up-uri), Spania (IMM-uri inovatoare)
Colaborare			
Franța	Islanda, Japonia	Ungaria	Belgia
Limitări privind scutirile fiscale pentru CD			
Rate de credit dependente de prag			
Canada (companii cu capital majoritar canadian), Franța			Olanda
Plafoane pentru valoarea cheltuielilor eligibile pentru CD sau valoarea scutirii fiscale pentru CD			
Cheltuieli CD: Australia, Austria (CD subcontractate), Chile, Columbia, Danemarca, Franța (CD subcontractate), Germania, Islanda, Irlanda (CD subcontractate), Norvegia Scutire fiscală pentru CD: Columbia, Ungaria, Italia, Japonia (CD de volum mare și CD special), Malta, Noua	Cheltuieli CD: Portugalia (incremental) Scutire de taxe pentru CD: Japonia (CD incrementală și CD de intensitate ridicată), Coreea (firme mari), Spania, Statele Unite	Cheltuieli CD: China (CD subcontractate), Croația, Turcia (CD subcontractate), Elveția (nivel cantonal - opțional) Scutire fiscală pentru CD: Ungaria (CD în colaborare), Regatul Unit (IMM-uri) Cheltuieli CD și scutire de taxe: Finlanda, Republica Slovacă (alocație fiscală în funcție de volum)	Belgia, Franța, Ungaria (scutire și credit, incompatibil în utilizare), Spania, Suedia, Turcia

Zeelandă (numai credit fiscal general și de deficit)			
Provizioane de amortizare accelerată pentru capitalul CD			
Belgia, Brazilia, Chile, China, Danemarca, Franța, Irlanda, Israel (nu e specific pentru CD), Lituania, Polonia, România, Federația Rusă, Spania, Thailanda, Turcia, Regatul Unit			
Fără stimulente fiscale pentru cheltuieli CD			
Bulgaria, Cipru, Costa Rica, Estonia, Letonia, Luxemburg			
<i>Note: Nicio solicitare de stimulente fiscale pentru CD în Argentina, în 2021. Prelungirea alocației fiscale în Thailanda este în așteptarea aprobării. Ungaria oferă, de asemenea, o scutire de la impozitul pentru întreprinderi mici și un credit care se exclude reciproc de la utilizare cu creditul și scutirea de la contribuțiile la asigurările sociale.</i>			

Tendențele specifice de țară și tendințele agregate ale ratelor subvențiilor fiscale pentru CD indică o creștere a disponibilității și generozității stimulentei fiscale pentru CD, de la mijlocul anului 2000. Firmele care investesc în CD au înregistrat un câștig prin sprijinul fiscal ca urmare a adoptării tot mai mari de către guverne a dispozițiilor de scutiri fiscale preferențiale pentru CD, în special pentru IMM-uri. Nivelul sprijinului fiscal pentru CD s-a stabilizat în ultimii ani, dar a crescut din nou în mod semnificativ în 2020, când un număr de țări OCDE (Colombia, Germania, Italia) au introdus noi stimulente fiscale pentru CD sau au crescut nivelul dispozițiilor existente de scutire fiscală pentru CD⁹.

Conform unui studiu extins al OCDE¹⁰, în majoritatea țărilor membre au fost raportate, pentru anul 2021, facilități fiscale pentru cheltuielile CD sub diferite forme, respectiv credit fiscal CD/alocație pentru CD/reținere la sursă pe salarii/contribuție la asigurările sociale/depreciere accelerată a capitalului pentru CD.

Pe lângă acordarea de granturi, contracte și împrumuturi rambursabile, multe guverne contribuie la CD în mediul privat prin stimulente fiscale. În 2021, 34 din 38 de țări OCDE acordă tratament fiscal preferențial cheltuielilor de CD ale întreprinderilor, de la nivel guvernamental central și/sau regional, în creștere față de 20 de țări OCDE în anul 2000. Sprijinul guvernamental pentru cheltuielile CD ale mediului privat, ca procent din PIB, a crescut în 30 din 48 de țări pentru care sunt disponibile date, Federația Rusă, Regatul Unit și Franța oferind cel mai mare sprijin ca procent din PIB în 2019 (sau cel mai apropiat an). Unele țări, care par să acorde sprijin redus doar pe baza finanțării directe, oferă, de fapt, asistență semnificativă prin sistemul fiscal. Este cazul unor țări precum Australia, Irlanda, Italia, Japonia, Lituania, Portugalia și Regatul Unit, unde scutirea fiscală reprezintă 80% din totalul sprijinului public sau mai mult. Câteva țări OCDE (e.g. Canada, Ungaria, Japonia, Spania și Statele Unite) oferă stimulente fiscale pentru CD atât de la nivel central, cât și de la nivel subnațional (regional). În 2019, provinciile însumează aproximativ 30% din sprijinul fiscal total în Canada, în timp ce stimulentele fiscale subnaționale pentru CD joacă un rol comparativ mai mic în Ungaria (aproape 20% din sprijinul fiscal total) și Japonia (mai puțin de 1% din sprijinul fiscal total)¹¹.

Figura următoare prezintă situația finanțării guvernamentale directe și a facilităților fiscale pentru CD în mediul privat, ca procent din PIB, la nivelul anului 2019, în țările OCDE.

⁹ <http://www.oecd.org/sti/rd-tax-incentives-summary-overview.pdf>

¹⁰ <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-compendium.pdf>

¹¹ <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-incentive-indicators.htm>

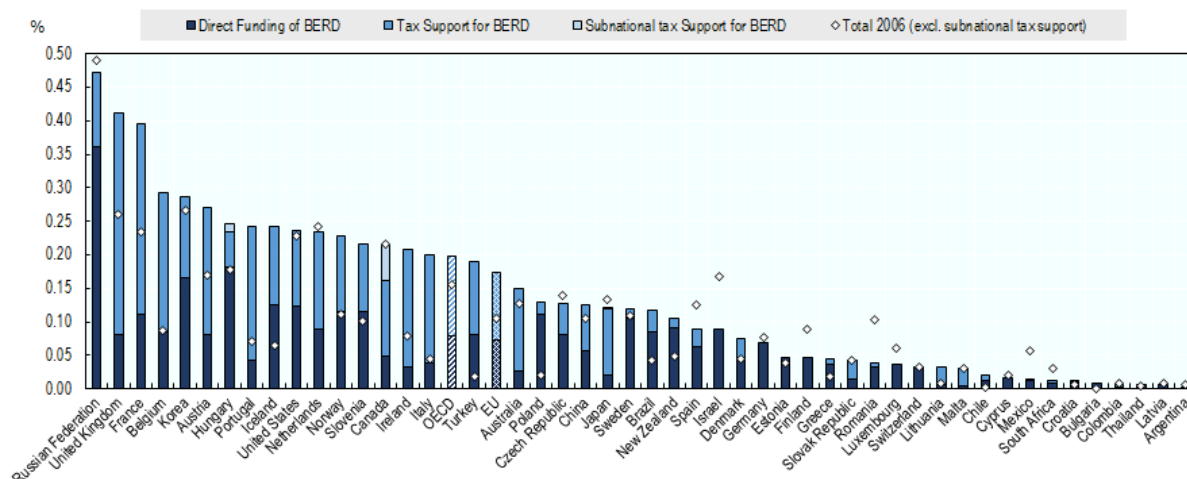

Figura 2 Finanțare guvernamentală directă și facilități fiscale pentru CD în mediul privat, ca procent din PIB, la nivelul anului 2019, în țările OCDE¹² (Direct Funding of BERD – finanțare directă a cheltuielilor totale de cercetare-dezvoltare din sectorul întreprinderi; Tax Support for BERD – facilități fiscale pentru cheltuielile totale de cercetare-dezvoltare din sectorul întreprinderi; Subnational tax Support for BERD – facilități fiscale descentralizate/la nivel regional/subnațional pentru cheltuielile totale de cercetare-dezvoltare din sectorul întreprinderi, Total 2006 (excl. Subnational tax support) – Total 2006 (excluzând facilitățile fiscale descentralizate))

Se remarcă o clară tendință în creștere, la nivel internațional, de susținere a activităților de CD pentru mediul privat, fiind vizate cheltuielile CD, sub diferite forme de sprijin și/sau facilități fiscale. România trebuie să urmeze această tendință, mai ales în contextul tranziției către o economie bazată pe cunoaștere (Knowledge Economy), obiectiv stabilit pentru anul 2030.

¹² <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-incentive-indicators.htm>

4. Evaluarea stadiului operaționalizării facilităților fiscale pentru domeniul cercetare-dezvoltare și propuneri de normalizare

Analiza facilităților fiscale acordate de statul român în vederea impulsivării domeniului cercetare-dezvoltare și inovare și modul în care au fost operaționalizate, a intrat atât în preocuparea entităților specializate pe consultanță fiscală, cât și a ONG-urilor preocupate de îmbunătățirea stării cercetării științifice, cele din urmă concentrându-și atenția preponderent spre mediul antreprenorial. De asemenea, problematica stimulentei fiscale pentru cercetare-dezvoltare a făcut obiectul unor activități în cadrul proiectelor finanțate prin Programul Operațional Capacitate Administrativă, acronim SIPOCA27¹³, SIPOCA393¹⁴ și, curent, prin SIPOCA592¹⁵, finalizate cu rezultatele așteptate de propuneri de operaționalizare a facilităților fiscale, din partea experților participanți.

Astfel, KPMG, Price Waterhouse Cooper (PwC), Deloitte, entități transnaționale de consultanță au diseminat în spațiul public analize privind aplicabilitatea în practică a facilităților fiscale. Camera de Comerț Americană din România, Coaliția pentru Dezvoltarea României¹⁶ și-au oferit disponibilitatea pentru organizarea unor întâlniri ale mediului de afaceri cu factorii de decizie de la nivel guvernamental, în vederea normalizării aplicabilității facilităților fiscale, menite a face atractivă investiția antreprenorilor în cercetarea științifică și mai ales, în dezvoltarea tehnologică.

Comisia Europeană apreciază că „principala provocare pentru România este competitivitatea sa scăzută”, nivelul de valorificare a rezultatelor cercetării științifice către antreprenoriat este redus. Mecanismele fiscale de politică economică urmăresc să încurajeze mediul de afaceri în a investi în inovare, ținta politică fiind ca totalul investiției private să dubleze finanțarea din fonduri publice (care urmează să se ridice la nivelul de 1% din PIB). În acest scop este necesară credibilizarea instrumentelor fiscale, facilitarea înțelegerii prin consultanță acordată de structuri gestionate de autoritatea de stat pentru cercetare științifică și agreeate de ANAF.

Nivelul de alocare din fonduri publice pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare este de patru ori mai mic în România decât media europeană, situație care obligă statul să apeleze la factori de stimulare indirectă prin acordarea de facilități fiscale menite să încurajeze alocarea de fonduri de

¹³ SIPOCA 27 „Dezvoltarea Capacității Administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovare 2014-2020”, Livrabilul 2.3 – Ghid al aplicării normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal.

¹⁴ SIPOCA 393 „Consolidarea capacității instituționale a Ministerului Educației și Cercetării prin optimizarea proceselor decizionale în domeniul de cercetare-dezvoltare și inovare”, A3 – Elaborarea și implementarea de proceduri pentru reducerea poverii administrative pentru mediul de afaceri, specific CDI, <https://sipoca393.research.gov.ro/>

¹⁵ SIPOCA 592 „Creșterea capacității sistemului CDI de a răspunde provocărilor globale. Consolidarea capacității anticipatorii de elaborare a politicilor publice bazate pe dovezi”, <https://uefiscdi.gov.ro/sipoca-592>

¹⁶ <https://coalitia.org/ro/acasa/>

către mediul privat.

Conform PwC, România ar trebui să adopte un model de creștere economică specific țărilor dezvoltate, bazată pe valoare, având în vedere că modelul bazat pe forța de muncă ieftină și-a atins limitele. Suplimentar față de facilitățile fiscale existente, este necesar a fi avut în vedere un cadru de reglementare, legislativ, favorabil drepturilor de proprietate intelectuală, astfel încât politica în domeniul fiscal să aibă în vedere acordarea de facilități atât în faza de cercetare, cât și în faza de exploatare a rezultatelor. Exemple de bune practici în acest sens se regăsesc în țări dezvoltate economic. Marea Britanie acordă reducere de 50% a ratei impozitului pe profit (10% față de standardul de 20%) la profiturile obținute din brevetele de invenții și alte forme de proprietate intelectuală. De asemenea, legislația de tip Patent Box este prezentă și în alte țări, inclusiv din zona de est a Europei (Belgia, Elveția, Franța, Irlanda, Italia, Olanda, Ungaria și altele).

În România, Codul Fiscal prevede o serie de facilități fiscale acordate atât persoanelor juridice cu activitate de cercetare-dezvoltare, cât și persoanelor fizice care activează în domeniu, facilități care pot constitui un avantaj competitiv în atragerea de investiții private în proiecte de cercetare științifică, după cum urmează:

- deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal, în proporție de 50% a cheltuielilor eligibile efectuate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare (în cazul în care rezultatul fiscal este pierdere, aceasta se recuperează din profiturile obținute în următorii 7 ani consecutivi) – conform art. 20 lit a și art. 31 din Legea nr. 227/2015, a normelor de aplicare aprobate prin Ordinul 1056/4435/2016, precum și Ordinului nr. 350 din 30 mai 2019 emis de către Ministerul Educației și Cercetării pentru constituirea registrului experților pe domenii de cercetare-dezvoltare;

Facilitatea fiscală constă în aplicarea unui drept de deducere de 150% a cheltuielilor eligibile de cercetare-dezvoltare, adică, deducerea integrală a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare eligibile plus un supliment de 50% din valoarea acestora. Este necesară operaționalizarea acestei facilități fiscale prin dezvoltarea și consolidarea Registrului Național al Experților¹⁷

¹⁷ Registrul Național al Experților urmează a fi consolidat în conformitate cu prevederile Ordinului comun MFP/MCID nr. 3265/21435/2002 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 967/04.10.2022. Finalizarea acestui demers legislativ intermediar, în paralel cu desfășurarea perioadei finale de implementare a Activității A 4.2. din cadrul proiectului SIPOCA 592, nu exclude îmbunătățirea treptată a funcționării acestui Registru, având în vedere provocările detaliate în cuprinsul prezentului livrabil și faptul că ordinul publicat în Monitorul Oficial nu detaliază aspecte de fundamentare a necesităților de funcționare prin raportare la prevederile Manualului Frascati.

pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, structură funcțională distinctă în cadrul autorității în domeniul cercetării științifice.

- aplicarea metodei de amortizare accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activității de cercetare-dezvoltare, conform art.20, alin (1) lit. b din Legea nr. 227/2015

Metoda amortizării accelerate se referă la toate activitățile entităților plătitoare de impozit pe profit, nu are limite de aplicare, și ca urmare nu prezintă necesitatea unor măsuri de clarificare/operationalizare.

- scutirea de impozit pe veniturile din salarii și asimilate salariilor persoanelor fizice ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică, conform art.60 din Legea nr. 227/2015, cu normele de aplicare aprobate prin Ordinul 2326/2855/2017;

Necesită clarificare/operationalizare și un tratament unitar cu cel aplicat în cazul acordării deducerii suplimentare la calculul rezultatului fiscal, având în vedere condiția validării cheltuielilor eligibile, înăuntrul certificării/expertizării activităților de cercetare-dezvoltare;

- scutirea de impozit pe profit pentru contribuabilii cu activități exclusiv de cercetare-dezvoltare, în primii 10 ani de activitate, conform art. 22¹, care a fost introdus de pct. 1 al art. I din OG nr. 3 din 6 ianuarie 2017.

Scopul acestui stimulente fiscal este de încurajare a creșterii numărului de start-up-uri/spin-off-uri cu activitate de cercetare-dezvoltare, dar și stimularea operatorilor economici mari să înființeze entități distincte de CDI, ținta fiind atragerea de investiții private în domeniu.

La acestea se adaugă scutirea de impozit pe construcții pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare, conform art. 496 alin (1) lit. a) din Legea nr. 227/2015, precum și scutirea de impozit pe mijloacele de transport ale acestora, conform art. 469 alin(1) lit. k) Legea nr. 227/2015, a căror aplicare nu prezintă necesitatea de clarificări/operationalizări.

În continuare, vom aborda două dintre stimulentele fiscale enunțate anterior, care, în opinia noastră, prezintă necesitatea unui cadru comun de reglementare a aplicării practice, anume deducerea suplimentară a cheltuielilor eligibile la calculul rezultatului fiscal și scutirea de impozit pe veniturile din salarii și asimilate salariilor cercetătorilor.

5. Cadrul normativ existent în România pentru facilități fiscale în domeniul cercetare-dezvoltare

5.1. Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 20 – Deduceri pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare (Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 20 - Deduceri pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare, fără an)

- (1) La calculul rezultatului fiscal, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, definite potrivit legii, se acordă următoarele stimulente fiscale:
 - a) deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal, în proporție de 50%, a cheltuielilor eligibile pentru aceste activități; deducerea suplimentară se calculează trimestrial/anual; în cazul în care se realizează pierdere fiscală, aceasta se recuperează potrivit dispozițiilor art. 31;
 - b) aplicarea metodei de amortizare accelerată și în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activității de cercetare-dezvoltare.
- (2) Stimulentele fiscale se acordă, cu respectarea legislației în materia ajutorului de stat, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare desfășurate în scopul obținerii de rezultate ale cercetării, valorificabile de către contribuabil, activități efectuate atât pe teritoriul național, cât și în statele membre ale Uniunii Europene sau în statele care aparțin Spațiului Economic European.
- (3) Activitățile de cercetare-dezvoltare eligibile pentru acordarea deducerii suplimentare la determinarea rezultatului fiscal trebuie să fie din categoriile activităților de cercetare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică, relevante pentru activitatea desfășurată de către contribuabili.
- (4) Stimulentele fiscale se acordă separat pentru activitățile de cercetare-dezvoltare din fiecare proiect desfășurat
- (5) În aplicarea prevederilor prezentului articol se elaborează norme privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare, aprobate prin ordin comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului educației și cercetării științifice.

Ordinul comun¹⁸ (Ordinul comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 din 05 iulie 2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezu, fără an)

¹⁸ Modificat prin Ordinul comun MFP/MCID nr. 3265/21435/2002 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 967/04.10.2022

al ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 din 05 iulie 2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal.

- (6) Deducerile prevăzute de acest articol nu se recalculează în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare.

5.2. Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 60 – Scutiri (Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 60 - Scutiri, fără an)

Sunt scutiți de la plata impozitului pe venit următorii contribuabili:

...

3. persoanele fizice, pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1) – (3), ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare și inovare, definită conform Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 423/2003, cu modificările și completările ulterioare, potrivit procedurii stabilite prin ordin comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului cercetării și inovării, în următoarele condiții:

- a) scutirea se acordă pentru toate persoanele care sunt incluse în echipa unui proiect de cercetare-dezvoltare și inovare, astfel cum este definit în Ordonanța Guvernului nr. 57/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, cu indicatori de rezultat definiți;
- b) scutirea se acordă în limita cheltuielilor cu personalul alocat proiectului de cercetare-dezvoltare și inovare, evidențiate distinct în bugetul proiectului;
- c) statul de plată aferent veniturilor din salarii și asimilate salariilor, obținute de fiecare angajat din activitățile desfășurate în proiectul de cercetare-dezvoltare și inovare, se întocmește separat pentru fiecare proiect.

Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2326/2017, ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 2855/2017 privind stabilirea procedurii de acordare a facilității fiscale prevăzute la art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal. (Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2326/2017, ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 2855/2017 privind stabilirea procedurii de acordare a facilității fiscale prevăzute la art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, fără an)

...

Norme metodologice pentru art. 60 pct.3¹⁹

- (1) Scutirea prevăzută la art. 60 pct. 3 din Codul Fiscal se acordă doar persoanelor care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin (1) – (3) din Codul fiscal, ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare și inovare definită conform Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, care sunt incluse în proiectul de cercetare-dezvoltare și inovare.
- (2) Persoanele fizice care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării altor activități decât cele de cercetare-dezvoltare și inovare prevăzute la alin. (1) nu beneficiază de scutirea prevăzută la art. 60 pct. 3 din Codul fiscal.

5.3. Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 (Ordonanță nr. 57 din 16 august 2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, fără an), aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003 (Lege nr. 324 din 8 iulie 2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, fără an), cu modificările și completările ulterioare

Articolul 2

- (1) Activitatea de cercetare-dezvoltare cuprinde cercetarea științifică, dezvoltarea experimentală și inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală. Cercetarea științifică cuprinde cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă.
- (2) Definițiile termenilor utilizați în cuprinsul ordonanței sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta ordonanță.
- (3) Definițiile prevăzute la alin. (2) se pot detalia prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare²⁰, cu consultarea Academiei Române, Academiei Oamenilor de Știință din România și academiilor de ramură, în acord cu legislația Uniunii Europene și bunele practici internaționale.

¹⁹ https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_11022020.htm#MN_T4P2_1A1

²⁰ În prezent, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării este autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, cf. HG 371/2021, art. 1 alin. (3).

Articolul 48

Sursele de finanțare pentru activitatea de cercetare desfășurată de unitățile și instituțiile din cadrul sistemului național de cercetare se constituie din:

- a) fonduri de la bugetul de stat;
- b) fonduri atrase de la agenți economici;
- c) fonduri provenite din programe și/sau cooperări internaționale;
- d) alte fonduri constituite conform legii

Articolul 74

(1) În sensul prezentei ordonanțe, prin **rezultatele activităților de cercetare-dezvoltare obținute în baza derulării unui contract finanțat din fonduri publice**, denumite în continuare rezultatele cercetării, se înțelege:

- a) Documentații, studii, lucrări, planuri, scheme și alte asemenea;
- b) brevete de invenție, certificate de înregistrare a desenelor și modelelor industriale și alte asemenea;
- c) tehnologii, procedee, produse informatice, rețete, formule, metode și alte asemenea;
- d) obiecte fizice și produse realizate în cadrul derulării contractului respectiv;
- e) colecții și baze de date conținând înregistrări analogice sau digitale, izvoare istorice, eșantioane, specimene, fotografii, observații, roci, fosile și alte asemenea, împreună cu informațiile necesare arhivării, regăsirii și precizării contextului în care au fost obținute.
- f) creații biologice noi în domeniul producției vegetale și producției animale – soiuri, hibrizi, linii, populații, cu performanțe superioare și rezistente la condițiile climatice și la boli, verigi tehnologice

(2) Achizițiile efectuate în vederea executării prevederilor unui contract de cercetare nu fac parte din rezultatele cercetării, cu excepția achizițiilor care sunt înglobate în unul dintre rezultatele cercetării încadrate în categoriile prevăzute la alin. (1)

(3) Persoana juridică executantă este considerată persoana juridică care a obținut oricare dintre rezultatele cercetării prevăzute la alin. (1), în mod direct și nemijlocit.

(4) Instrumentele de evaluare și monitorizare a activităților de cercetare-dezvoltare finanțate din fonduri publice, elaborate de autoritățile și organismele competente conform legii, iau în

considerare numai acele rezultate ale cercetării care sunt relevante pentru evaluarea și monitorizarea avută în vedere, după caz.

Articolul 87

...

- (2) Se recunoaște faptul că activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare implică, prin explorarea necunoscutului, un **risc inerent de nerealizare** a ipotezelor sau obiectivelor prevăzute înaintea desfășurării lor.

....

5.3.1. Anexa OG 57/2002 - Definiții

1. **Cercetarea fundamentală** – activitățile experimentale sau teoretice desfășurate, în principal, pentru dobândirea unor cunoștințe noi cu privire la fundamentele fenomenelor și faptelor observabile, fără a se urmări, în mod particular, aplicarea sau utilizarea practică imediată.

Frascati Manual 2015 (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an), p.45: **Basic research** is experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.

2. **Cercetarea aplicativă** – investigația originală desfășurată pentru dobândirea de cunoștințe în vederea unui obiectiv practic, specific.

Frascati Manual 2015 (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an), p.45: **Applied research** is original investigation undertaken in order to acquire new knowledge. It is, however, directed primarily towards a specific, practical aim or objective.

3. **Dezvoltarea experimentală** – activitatea sistematică, plecând de la cunoștințe rezultate din cercetare și/sau de la experiența practică, care urmărește producerea de noi materiale, produse sau dispozitive, instituirea de noi procese, sisteme și servicii sau îmbunătățirea substanțială a celor existente.

Frascati Manual 2015 (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an), p.45: **Experimental development** is systematic work, drawing on knowledge gained from research and practical experience and

producing additional knowledge, which is directed to producing new products or processes or to improving existing products or processes.

4. **Inovarea** – implementarea unui produs, serviciu sau proces nou sau substanțial îmbunătățit ori a unei metode de marketing sau afaceri noi, în activitatea practică, în organizarea locului de muncă ori a relațiilor externe.
5. **Inovarea de produs** – introducerea în circuitul economic a unui produs sau serviciu care este nou ori îmbunătățit substanțial în privința caracteristicilor și utilizărilor sale. Îmbunătățirile substanțiale pot fi ale specificațiilor tehnice, ale componentelor sau materialelor, ale programelor de calculator încorporate, ale utilizării sau ale altor caracteristici funcționale.
6. **Inovarea de proces** – punerea în aplicare a unei metode de producție sau de distribuție noi sau îmbunătățite considerabil, care implică schimbări semnificative în ceea ce privește tehnicile, echipamentele și/sau programele de calculator.
-
15. **Proiect de cercetare-dezvoltare** – modalitatea de atingere a unui obiectiv al unui program, cu un scop propriu bine stabilit, care este prevăzut să se realizeze într-o perioadă determinată utilizând resursele alocate și căruia îi este atașat un set propriu de reguli, obiective și activități.

Notă: definițiile din Anexa de la OG 57/2002 sunt preluate din OECD Frascati Manual – Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an).

5.4. Necesitatea unor precizări metodologice clare și unitare pentru art. 20 și art. 60 pct. 3 din Codul fiscal

Se recomandă menținerea unor ordine distincte pentru art. 20 (conform alin. (5)), respectiv pentru art. 60 pct. 3, ceea ce conduce la implementarea facilă a prevederilor cuprinse în cele două titluri.

În opinia MCID (autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, cf. HG 371/2021, art. 1 alin. (3)), aplicarea unitară, simplă și clară a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute în Codul fiscal la art. 20 (pentru contribuabili persoane juridice), respectiv art. 60 pct. 3 (pentru contribuabili persoane fizice), presupune aplicarea unitară a unei metodologii simple și clare pentru analiza și certificarea:

- Activităților de cercetare-dezvoltare, definite potrivit legii (art. 20 alin. (1))

- Activităților de cercetare-dezvoltare desfășurate în scopul obținerii de rezultate ale cercetării, valorificabile de către contribuabil (art. 20 alin. (2))
- Activităților de cercetare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică, relevante pentru activitatea desfășurată de contribuabili (art. 20 alin (3))
- Proiectelor care includ activități de cercetare-dezvoltare (art. 20 alin (4))
- Activității de cercetare-dezvoltare și inovare definită conform Ordonanței Guvernului nr. 57/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 423/2003, cu modificările și completările ulterioare (art. 30, pct. 3)
- (Echipa unui) Proiect de cercetare-dezvoltare și inovare, astfel cum este definit în Ordonanța Guvernului nr. 57/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 423/2003, cu indicatori de rezultat definiți (art. 30, pct. 3, lit. a))
- Activității/activităților de cercetare-dezvoltare și inovare incluse în proiectul de cercetare-dezvoltare și inovare (Norme metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal, Titlul IV – Impozitul pe venit, Capitolul I – Dispoziții generale, Secțiunea 1 – Scutiri, art. 2¹, alin. (1) și (2))

În sprijinul tuturor recomandărilor și observațiilor, deși sintagmele de mai sus, utilizate în Codul fiscal, par a fi diferite, în conformitate cu prevederile OG 57/2002, se precizează:

- Art. 2 alin. (1): activitatea de cercetare-dezvoltare cuprinde cercetarea științifică, dezvoltarea experimentală și inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală (definiție de bază)
- Definițiile termenilor utilizați în cuprinsul OG 57/2002 (anexa la ordonanță), în ceea ce privește cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă, dezvoltarea experimentală, sunt preluate din *OECD²¹ Frascati Manual – Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development* (numit în continuare Manualul Frascati), p.45.
- Conducătorul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare (în prezent MCID) poate detalia definițiile din OG 57/2002 (cf. art. 2, alin. 3). Prin urmare, Ordinul de ministru cu normele de

²¹ On 25 January 2022, [the OECD Council decided to open accession discussions with Romania](https://www.oecd.org/south-east-europe/economies/see-romania.htm). This follows careful deliberation by OECD Members on the basis of its evidence-based Framework for Consideration of Prospective Members and the progress made by Romania since its first request for OECD membership. An individual roadmap for the detailed assessment process will now be prepared, provided that Romania confirms its adherence to the values, vision and priorities reflected in the OECD's [60th Anniversary Vision Statement](#) and the [Ministerial Council Statement](#) adopted last year, <https://www.oecd.org/south-east-europe/economies/see-romania.htm>

aplicare ale facilităților fiscale detaliază, fără să modifice sau să adauge la legislația primară (Codul fiscal, respectiv OG 57/2002) definițiile referitoare la activitatea de cercetare-dezvoltare (preluate în OG 57/2002 din Manualul Frascati), utilizând în mod consistent precizările din Manualul Frascati – Cap. 2: concepte și definiții pentru identificarea cercetării-dezvoltării.

Conform cadrului fiscal actual, prevăzut de art. 20 din Codul fiscal, conceptele și definițiile pentru identificarea cercetării-dezvoltării se raportează la prevederile specifice ale OG 57/2002 cu modificările și completările ulterioare. Este necesar însă ca o activitate dintr-un proiect de cercetare-dezvoltare să îndeplinească cumulativ criteriile din Manualul Frascati, elaborat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, pentru a putea fi identificată ca atare. De asemenea, este necesară introducerea obligativității elaborării unei fișe tehnice sinoptice de analiză și certificare cu privire la caracterul de cercetare-dezvoltare și nu doar prevederea privind cerința întocmirii unui proiect, conform cadrului fiscal actual, prevăzut de art. 20 din Codul fiscal. În susținerea acestor propuneri, trebuie evidențiat faptul că MFP, organul de control fiscal, și contribuabilii au solicitat în repetate rânduri clarificări metodologice cu privire la utilizarea în practică a definițiilor pentru activitatea de cercetare-dezvoltare. Propunerea pentru ordinul comun MFP-MCDI soluționează, în cadrul legal conferit de OG 57/2002, conform atribuțiilor conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, exact aspectele practice de aplicare a Codului fiscal, fără să depășească în nici un fel prevederile sale.

- Detalierea definițiilor cercetării-dezvoltării din OG 57/2002, în vederea utilizării lor la aplicarea art. 20 și art. 60 pct. 3 din Codul fiscal, se regăsește în precizarea celor cinci criterii care trebuie îndeplinite cumulativ de activitatea/activitățile incluse într-un proiect pentru a fi încadrată/certificată ca activitate de cercetare-dezvoltare (vezi Manualul Frascati art. 2.7, detaliate în §2.4):
 1. Noutate – să conducă la cunoaștere nouă, cu identificarea explicită a elementelor de noutate în raport cu situația anterioară demarării proiectului/activității;
 2. Creativitate – să se bazeze pe concepte și ipoteze originale (nu evidente), evidențiate explicit în raport cu cunoașterea disponibilă anterior demarării proiectului/activității;
 3. Incertitudine – să includă elemente de incertitudine referitor la rezultat (vezi și OG 57/2002 art. 87 alin. (2)); incertitudinea rezultatului este specifică cercetării-dezvoltării, iar absența ei indică un proiect/serviciu obișnuit;

4. Caracter sistematic – să fie planificată și bugetată; aceasta este o caracteristică generică a unui proiect și a activităților incluse în proiect, inclusiv pentru proiectul/activitatea de cercetare-dezvoltare;
 5. Rezultate transferabile și/sau reproductibile – rezultatele obținute (livrabilele activității) trebuie să fie documentate la nivelul la care pot fi reproduse și/sau transferate în vederea utilizării altor persoane/entități decât cele implicate în obținerea lor.
- Verificarea îndeplinirii cumulative a celor cinci criterii de mai sus răspunde integral cerințelor incluse atât în art. 20 cât și în art. 60 pct. 3 din Codul fiscal, permițând analiza calitativă și certificarea (sau nu) explicită a unei activități ca fiind de cercetare-dezvoltare. Acesta este motivul principal pentru care autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare (MCID) optează pentru norme comune aplicabile atât pentru art. 20 cât și pentru art. 60 pct. 3 din Codul fiscal.
 - Din punct de vedere practic, pentru evaluarea celor cinci criterii de mai sus, în conformitate cu cerința expresă a contribuabililor persoane juridice și cu acordul organului de control fiscal, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare a constituit „Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare”. Experții din acest registru sunt numiți prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, și pot și solicitați în vederea certificării/expertizării activităților de cercetare-dezvoltare atât de contribuabilii persoane juridice cât și de organul de control fiscal. Acești experți pot fi (și au fost) solicitați de instanțe de judecată pentru conflicte de muncă generate de ne-aplicarea de către angajator a art. 60 pct. 3 din Codul fiscal.
 - Constituirea, actualizarea, instruirea periodică și regulamentul de funcționare al Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare sunt precizate prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, și sunt asumate și desfășurate de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.

6. Norme de aplicarea a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (propunere)

6.1. Prima formă elaborată în cadrul proiectului SIPOCA 592 – A4.2

Articolul 1

- (1) Contribuabilii plătitori de impozit pe profit beneficiază de stimulentele fiscale prevăzute la art. 20 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare cuprinse într-un proiect de cercetare-dezvoltare, detaliate la art. 5 din prezentul ordin, desfășurate prin mijloace proprii sau în colaborare sau în colaborare/asociere/acord, în scopul obținerii de rezultate ale cercetării, valorificabile de contribuabil. Un proiect de cercetare-dezvoltare poate include mai multe categorii de activități, dar stimulentele fiscale constând în deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal se aplică numai pentru cheltuielile efectuate pentru a desfășura activitățile de cercetare-dezvoltare.
- (2) Stimulentele fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare reprezintă reducerea rezultatului fiscal de care pot beneficia contribuabilii, prin deducerea suplimentară, în proporție de 50%, a cheltuielilor efectuate de aceștia în anul fiscal respectiv, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare care îndeplinesc cumulativ criteriile prevăzute la art. 5 din prezentul ordin, precum și prin aplicarea metodei de amortizare accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare.
- (3) Stimulentele fiscale se acordă pentru activitățile de cercetare-dezvoltare desfășurate atât pe teritoriul național cât și în statele membre ale Uniunii Europene sau în statele ce aparțin Spațiului Economic European, indiferent de persoana care deține și/sau păstrează drepturile de proprietate intelectuală asociate proiectului.
- (4) Valorificarea rezultatelor cercetării se poate realiza atât în folos propriu, prin preluarea în activitatea proprie a rezultatelor cercetării conform cerințelor activității industriale sau comerciale desfășurată de contribuabil, cât și prin vânzarea rezultatelor cercetării sau utilizarea acestora în prestarea de servicii sau executarea de lucrări, precum și prin exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală rezultate din activitatea de cercetare-dezvoltare.
- (5) În situația în care activitățile de cercetare-dezvoltare sunt desfășurate de mai mulți contribuabili, conform prevederilor Codului fiscal, prin colaborare/asociere/acord, stimulentele fiscale se acordă fiecăruia dintre aceștia, pe baza cheltuielilor eligibile efectuate. Cheltuielile eligibile

efectuate de un contribuabil nu sunt luate în calcul la stabilirea stimulentele fiscale acordate celorlalți contribuabili.

- (6) În situația în care o parte din activitățile de cercetare-dezvoltare efectuate de un contribuabil sunt efectuate de un terț, la comanda contribuabilului, terțul poate beneficia de stimulentele pentru activitățile de cercetare-dezvoltare care îndeplinesc condițiile din prezentul ordin iar contribuabilul beneficiar nu va lua la calculul propriului stimulent fiscal cheltuielile înregistrate din partea acestui terț. Dacă terțul nu aplică stimulentele fiscale, fie pentru că nu dorește fie pentru că nu este plătitor de impozit pe profit, atunci contribuabilul beneficiar poate aplica el stimulentele pentru cheltuielile înregistrate din partea acestui terț. În acest scop, terțul și contribuabilul beneficiar consemnează într-un înscris încheiat între aceștia cine aplică stimulentele fiscale. Stimulentele fiscale se aplică de cel indicat în înscrisul încheiat între terț și contribuabilul beneficiar, pentru cheltuielile înregistrate la data încheierii înscrisului.
- (7) Deducerile nu se recalculează în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare.

Articolul 2

- (1) Cheltuielile eligibile luate în calcul la acordarea deducerii suplimentare la calculul rezultatului fiscal sunt toate cheltuielile atribuibile explicit activităților de cercetare-dezvoltare din proiectul de cercetare-dezvoltare căruia i se aplică stimulentele fiscale prevăzute la art. 1 al prezentului ordin:
- a) cheltuielile cu amortizarea sau cu închirierea imobilizărilor corporale și necorporale sau o parte din aceste cheltuieli aferentă perioadei de utilizare a imobilizărilor corporale și necorporale folosite la activități de cercetare-dezvoltare;
 - b) cheltuielile cu personalul care participă la activități de cercetare-dezvoltare, inclusiv la activități conexe în sprijinul acestora (documentare, efectuare de studii, experimente, măsurători, încercări, schimb de experiență);
 - c) cheltuielile cu întreținerea și reparațiile imobilizărilor corporale și necorporale prevăzute la lit. a);
 - d) cheltuielile de exploatare, inclusiv: cheltuieli cu serviciile executate de terți, cheltuieli cu materialele consumabile, cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar, cheltuieli cu materiile prime, piese, module, componente, cheltuieli privind animalele de

experiment, precum și alte produse, procese sau servicii similare folosite la activități de cercetare-dezvoltare;

e) cheltuielile de regie, care pot fi alocate direct rezultatelor cercetării sau proporțional, prin utilizarea unei chei de repartizare; cheia de repartizare este cea folosită de contribuabili pentru repartizarea cheltuielilor comune:

1. în categoria cheltuielilor de regie alocate direct pot fi incluse costurile pentru: chiria locului unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale corespunzătoare suprafeței utilizate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, precum și cheltuieli pentru consumabile și birotică, multiplicare și fotocopiere, servicii poștale și de curierat, telefon, facsimile, internet, transport, depozitare, aferente activităților de cercetare-dezvoltare necesare pentru obținerea rezultatelor cercetării;
2. în categoria cheltuielilor de regie alocate prin cheie de repartizare pot fi incluse costurile pentru: servicii administrative și de contabilitate, servicii poștale și telefonice, servicii pentru întreținerea echipamentelor și sistemelor IT, multiplicare și fotocopiere, consumabile și birotică, chiria locației unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare ale proiectului, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale, și alte cheltuieli necesare pentru implementarea proiectului.

(2) În situația în care cheltuielile prevăzute la alin. (1) lit. a) – d) nu sunt înregistrate în totalitate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, acestea vor fi alocate prin utilizarea unei chei de repartizare stabilită de contribuabil.

(3) În situația în care cheltuielile de dezvoltare se capitalizează potrivit reglementărilor contabile aplicabile, deducerea fiscală se poate aplica în perioada fiscală în care acestea sunt înregistrate în valoarea activului imobilizat sau în perioada în care activul în care s-au capitalizat se amortizează / se scoate din gestiune, și astfel sunt transferate drept cheltuieli în contul de profit și pierdere. Contribuabilul are responsabilitatea de a ține evidența acestora astfel încât să nu se aplice stimulentele fiscale de două sau mai multe ori pentru aceleași cheltuieli.

(4) Cheltuielile eligibile sunt cele înregistrate în contabilitate, pe baza documentelor justificative, potrivit reglementărilor contabile aplicabile.

(5) În vederea determinării sumei ce reprezintă stimulentele fiscale, cheltuielile eligibile de la pct. (1) – (4) se însumează și se vor înscrie în registrul de evidență fiscală.

- (6) Amortizarea accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare se realizează conform prevederilor art. 28 alin. (5) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Aparatura și echipamentele sunt cele prevăzute în subgrupele 2.1 și 2.2 din Catalogul privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe.

Articolul 3

- (1) Contribuabilii persoane fizice sunt scutiți de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1) – (3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare inovare definită conform art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, și detaliată la art. 5 din prezentul ordin.
- (2) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor de la alin. (1) se acordă în limita cheltuielilor cu personalul alocat proiectului de cercetare-dezvoltare, potrivit la art. 2, alin. (1), lit. b) din prezentul ordin, evidențiate distinct în bugetul proiectului.
- (3) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă pentru toate persoanele care incluse în echipa unui proiect, ce desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în baza unui contract individual de muncă, raport de serviciu, a unui statut special prevăzut de lege sau act de detașare încheiat cu/la o unitate/instituție de drept public sau de drept privat cuprinsă în sistemul național de cercetare-dezvoltare, potrivit art. 7 – 8 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 423/2003, cu modificările și completările ulterioare, sau într-o structură dedicată cercetării-dezvoltării a unui agent economic.
- (4) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă lunar. În cazul în care bugetul proiectului de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse și sume reprezentând indemnizații de concedii de odihnă, veniturile respective sunt scutite de la plata impozitului pe venit.
- (5) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă chiar și în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare ca urmare a riscului inerent de nerealizare a ipotezelor sau obiectivelor prevăzute înaintea desfășurării lor.

Articolul 4

- (1) Documentele justificative care se au în vedere la încadrarea persoanelor fizice scutite de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare în cadrul proiectelor, sunt:
 - a) Statul de plată aferent veniturilor din salarii și asimilate salariilor, obținute de fiecare angajat din activitățile desfășurate în proiectul de cercetare-dezvoltare, întocmit separat pentru fiecare proiect.
 - b) Fișele de pontaj corespunzătoare proiectului, în care sunt înscrise distinct orele alocate activităților de cercetare-dezvoltare detaliate în art. 5 din prezentul ordin.
- (2) Acordarea scutirii de impozit pe veniturile din salarii și asimilate salariilor constituie responsabilitatea angajatorului / plătitorului de venit sau revine persoanei fizice, în cazul contribuabililor prevăzuți la art. 82 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.
- (3) În cazul persoanelor fizice detașate care desfășoară activitate de cercetare-dezvoltare în România, sarcina îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, revine plătitorului de venituri.

Articolul 5

- (1) Proiectul de cercetare-dezvoltare, astfel cum este definit în Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, este identificat prin cel puțin următoarele elemente definitorii:
 - a) Scopul proiectului și obiectivele proiectului;
 - b) Perioada de desfășurare a proiectului;
 - c) Resursele alocate proiectului (sursele de finanțare, și dacă este cazul echipa de proiect și infrastructura de cercetare);
 - d) Bugetul proiectului, cu evidențierea distinctă a cheltuielilor cu salariile personalului încadrat în proiect (pentru art. 4, alin. (1) din prezentul ordin);
 - e) Categoria rezultatului proiectului (documentații, planuri, scheme, tehnologii, procese, procedee, produse informatice, rețete, formule, obiecte fizice și produse, creații biologice noi în domeniul producției vegetale și producției animale) și indicatori de rezultat prevăzuți în proiect (indicatorii de rezultat se referă la rezultatele cuantificabile angajate în proiect).

(2) Proiectul de cercetare-dezvoltare include una sau mai multe activități necesare realizării obiectivelor specifice ale proiectului. Pentru a fi considerată ca fiind de cercetare-dezvoltare, și prin urmare cheltuielile asociate fiind eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale care fac obiectul prezentului ordin, activitatea din proiect trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele cinci criterii:

- a) Criteriul de noutate: să conducă la cunoaștere nouă, cu identificarea explicită a elementelor de noutate în raport cu situația anterioară demarării proiectului/activității;
- b) Criteriul de creativitate: să se bazeze pe concepte și ipoteze originale (nu evidente), evidențiate explicit în raport cu cunoașterea disponibilă anterior demarării proiectului/activității;
- c) Criteriul de incertitudine: să includă elemente de incertitudine referitor la obținerea rezultatului preliminar; incertitudinea rezultatului este specifică cercetării-dezvoltării, iar absența ei indică un proiect/serviciu obișnuit;
- d) Criteriul de demers sistematic: să fie planificată și bugetată;
- e) Criteriul de transferabilitate/reproductibilitate a rezultatului: rezultatele obținute (livrările activității) trebuie să fie documentate la nivelul la care pot fi reproduse și/sau transferate în vederea utilizării altor persoane/entități decât cele implicate în obținerea lor

Articolul 6

În vederea încadrării proiectelor și activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, conform art. 5 din prezentul ordin, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare pune la dispoziția contribuabililor și organului de control fiscal Registrul național al experților pentru certificarea / expertizarea activității de cercetare-dezvoltare. Componenta și regulamentul de funcționare al Registrului sunt stabilite prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

6.2. Demersuri intermediare ulterioare privind elaborarea și dezvoltarea unei forme la nivel de părți interesate

CAP. 1 – Deduceri pentru cheltuielile de cercetare dezvoltare prevăzute la art. 20

ART. 1

- (1) Contribuabilii plătitori de impozit pe profit beneficiază de stimulentele fiscale prevăzute la art. 20 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare cuprinse într-un proiect de cercetare-dezvoltare desfășurate prin mijloace proprii sau în colaborare/asociere/acord, în scopul obținerii de rezultate ale cercetării, valorificabile de contribuabil.
- (2) Stimulentele fiscale constând în deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal se aplică numai pentru cheltuielile efectuate pentru a desfășura activitățile de cercetare-dezvoltare.
- (3) Stimulentele fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare reprezintă reducerea rezultatului fiscal de care pot beneficia contribuabilii, prin deducerea suplimentară, în proporție de 50%, a cheltuielilor efectuate de aceștia în anul fiscal respectiv, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare precum și prin aplicarea metodei de amortizare accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare.
- (4) Stimulentele fiscale se acordă pentru activitățile de cercetare-dezvoltare desfășurate atât pe teritoriul național cât și în statele membre ale Uniunii Europene sau în statele ce aparțin Spațiului Economic European, indiferent de persoana care deține și/sau păstrează drepturile de proprietate intelectuală asociate proiectului.
- (5) Valorificarea rezultatelor cercetării se poate realiza atât în folos propriu, prin preluarea în activitatea proprie a rezultatelor cercetării conform cerințelor activității industriale sau comerciale desfășurată de contribuabil, cât și prin vânzarea rezultatelor cercetării sau utilizarea acestora în prestarea de servicii sau executarea de lucrări, precum și prin exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală rezultate din activitatea de cercetare-dezvoltare.
- (6) În situația în care activitățile de cercetare-dezvoltare sunt desfășurate de mai mulți contribuabili, conform prevederilor Codului fiscal, prin colaborare/asociere/acord, stimulentele fiscale se acordă fiecăruia dintre aceștia, pe baza cheltuielilor eligibile efectuate.
- (7) Cheltuielile eligibile efectuate de un contribuabil nu sunt luate în calcul la stabilirea stimulentele fiscale acordate celorlalți contribuabili.
- (8) În situația în care o parte din activitățile de cercetare-dezvoltare efectuate de un contribuabil sunt efectuate de un terț, la comanda contribuabilului, terțul poate beneficia de stimulentele pentru activitățile de cercetare-dezvoltare care îndeplinesc condițiile din prezentul ordin iar contribuabilul beneficiar nu va lua la calculul propriului stimulent fiscal cheltuielile înregistrate din partea acestui terț.

- (9) Dacă terțul nu aplică stimulentele fiscale, fie pentru că nu dorește fie pentru că nu este plătitor de impozit pe profit, atunci contribuabilul beneficiar poate aplica el stimulentele pentru cheltuielile înregistrate din partea acestui terț. În acest scop, terțul și contribuabilul beneficiar consemnează într-un înscris încheiat între aceștia cine aplică stimulentele fiscale. Stimulentele fiscale se aplică de cel indicat în înscrisul încheiat între terț și contribuabilul beneficiar, pentru cheltuielile înregistrate la data încheierii înscrisului.
- (10) Deducerile nu se recalculează în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare.

Art. 2

- (1) Cheltuielile eligibile luate în calcul la acordarea deducerii suplimentare la calculul rezultatului fiscal sunt toate cheltuielile atribuibile explicit activităților de cercetare-dezvoltare din proiectul de cercetare-dezvoltare căruia i se aplică stimulentele fiscale prevăzute la art. 1 al prezentului ordin:
- a) cheltuielile cu amortizarea sau cu închirierea imobilizărilor corporale și necorporale sau o parte din aceste cheltuieli aferentă perioadei de utilizare a imobilizărilor corporale și necorporale folosite la activități de cercetare-dezvoltare;
 - b) cheltuielile cu personalul care participă la activități de cercetare-dezvoltare, inclusiv la activități conexe în sprijinul acestora (documentare, efectuare de studii, experimente, măsurători, încercări, schimb de experiență);
 - c) cheltuielile cu întreținerea și reparațiile imobilizărilor corporale și necorporale prevăzute la lit. a);
 - d) cheltuielile de exploatare, inclusiv: cheltuieli cu serviciile executate de terți, cheltuieli cu materialele consumabile, cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar, cheltuieli cu materiile prime, piese, module, componente, cheltuieli privind animalele de experiment, precum și alte produse, procese sau servicii similare folosite la activități de cercetare-dezvoltare;
 - e) cheltuielile de regie, care pot fi alocate direct rezultatelor cercetării sau proporțional, prin utilizarea unei chei de repartizare; cheia de repartizare este cea folosită de contribuabili pentru repartizarea cheltuielilor comune:
 - 1. în categoria cheltuielilor de regie alocate direct pot fi incluse costurile pentru: chiria locului unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare, asigurarea utilităților,

cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale corespunzătoare suprafeței utilizate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, precum și cheltuieli pentru consumabile și birotică, multiplicare și fotocopiere, servicii poștale și de curierat, telefon, facsimile, internet, transport, depozitare, aferente activităților de cercetare-dezvoltare necesare pentru obținerea rezultatelor cercetării;

2. în categoria cheltuielilor de regie alocate prin cheie de repartizare pot fi incluse costurile pentru: servicii administrative și de contabilitate, servicii poștale și telefonice, servicii pentru întreținerea echipamentelor și sistemelor IT, multiplicare și fotocopiere, consumabile și birotică, chiria locației unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare ale proiectului, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale, și alte cheltuieli necesare pentru implementarea proiectului.

- (2) În situația în care cheltuielile prevăzute la alin. (1) lit. a) – d) nu sunt înregistrate în totalitate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, acestea vor fi alocate prin utilizarea unei chei de repartizare stabilită de contribuabil.
- (3) În situația în care cheltuielile de dezvoltare se capitalizează potrivit reglementărilor contabile aplicabile, deducerea fiscală se poate aplica în perioada fiscală în care acestea sunt înregistrate în valoarea activului imobilizat sau în perioada în care activul în care s-au capitalizat se amortizează / se scoate din gestiune, și astfel sunt transferate drept cheltuieli în contul de profit și pierdere. Contribuabilul are responsabilitatea de a ține evidența acestora astfel încât să nu se aplice stimulentele fiscale de două sau mai multe ori pentru aceleași cheltuieli.
- (4) Cheltuielile eligibile sunt cele înregistrate în contabilitate, pe baza documentelor justificative, potrivit reglementărilor contabile aplicabile.
- (5) În vederea determinării sumei ce reprezintă stimulentele fiscale, cheltuielile eligibile de la pct. (1) – (4) se însumează și se vor înscrie în registrul de evidență fiscală.
- (6) Amortizarea accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare se realizează conform prevederilor art. 28 alin. (5) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Aparatura și echipamentele sunt cele prevăzute în subgrupele 2.1 și 2.2 din Catalogul privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe.

CAP. 2 – Scutiri de la plata impozitului pe veniturile din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. art. 60 pct. 3

Art. 3

- (1) Contribuabilii persoane fizice sunt scutiți de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1) – (3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare inovare definită conform art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare.
- (2) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor de la alin. (1) se acordă în limita cheltuielilor cu personalul alocat proiectului de cercetare-dezvoltare, potrivit la art. 2, alin. (1), lit. b) din prezentul ordin, evidențiate distinct în bugetul proiectului.
- (3) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă pentru toate persoanele care incluse în echipa unui proiect, ce desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în baza unui contract individual de muncă, raport de serviciu, a unui statut special prevăzut de lege sau act de detașare încheiat cu/la o unitate/instituție de drept public sau de drept privat cuprinsă în sistemul național de cercetare-dezvoltare, potrivit art. 7 – 8 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, sau într-o structură dedicată cercetării-dezvoltării a unui agent economic.
- (4) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă lunar. În cazul în care bugetul proiectului de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse și sume reprezentând indemnizații de concedii de odihnă, veniturile respective sunt scutite de la plata impozitului pe venit.
- (5) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă chiar și în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare ca urmare a riscului inerent de nerealizare a ipotezelor sau obiectivelor prevăzute înaintea desfășurării lor.

Art. 4

- (1) Documentele justificative care se au în vedere la încadrarea persoanelor fizice scutite de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare în cadrul proiectelor, sunt:
- a) documentul care conține datele de identificare ale proiectului de cercetare-dezvoltare și inovare;
 - b) lista personalului angajat în activitățile desfășurate în proiectul de cercetare-dezvoltare cu încadrarea în categoriile de personal de cercetare-dezvoltare așa cum sunt definite în Legea 319/2003 privind statutul personalului de cercetare cu modificările și completările ulterioare și fisa de post a acestora;
 - c) statul de plată aferent veniturilor din salarii și asimilate salariilor, obținute de fiecare angajat din activitățile desfășurate în proiectul de cercetare-dezvoltare, întocmit separat pentru fiecare proiect.
 - d) fișele de pontaj corespunzătoare proiectului, în care sunt înscrise distinct orele alocate activităților de cercetare-dezvoltare.
- (2) Acordarea scutirii de impozit pe veniturile din salarii și asimilate salariilor constituie responsabilitatea angajatorului / plătitorului de venit sau revine persoanei fizice, în cazul contribuabililor prevăzuți la art. 82 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.
- (3) În cazul persoanelor fizice detașate care desfășoară activitate de cercetare-dezvoltare în România, sarcina îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, revine plătitorului de venituri.

Cap 3 – Proiectul și activitățile de cercetare-dezvoltare

Art. 5

- (1) Proiectul de cercetare-dezvoltare, astfel cum este definit în Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, este identificat prin cel puțin următoarele elemente definitorii:
- a) Scopul proiectului și obiectivele proiectului;
 - b) Perioada de desfășurare a proiectului;

- c) Resursele alocate proiectului (sursele de finanțare, și dacă este cazul echipa de proiect și infrastructura de cercetare);
 - d) Bugetul proiectului, cu evidențierea distinctă a cheltuielilor cu salariile personalului încadrat în proiect (pentru art. 4, alin. (1) din prezentul ordin);
 - e) Categoria rezultatului proiectului (documentații, planuri, scheme, tehnologii, procese, procedee, produse informatice, rețete, formule, obiecte fizice și produse, creații biologice noi în domeniul producției vegetale și producției animale) și indicatori de rezultat prevăzuți în proiect (indicatorii de rezultat se referă la rezultatele cuantificabile angajate în proiect).
- (2) Proiectul de cercetare-dezvoltare include una sau mai multe activități necesare realizării obiectivelor specifice ale proiectului. Pentru a fi considerată ca fiind de cercetare-dezvoltare, și prin urmare cheltuielile asociate fiind eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale care fac obiectul prezentului ordin, activitatea din proiect trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele cinci criterii:
- a) criteriul de noutate: să conducă la cunoaștere nouă, cu identificarea explicită a elementelor de noutate în raport cu situația anterioară demarării proiectului/activității;
 - b) criteriul de creativitate: să se bazeze pe concepte și ipoteze originale, evidențiate explicit în raport cu cunoașterea disponibilă anterior demarării proiectului/activității;
 - c) criteriul de incertitudine: să includă elemente de incertitudine referitor la obținerea rezultatului preliminar; incertitudinea rezultatului este specifică cercetării-dezvoltării, iar absența ei indică un proiect/serviciu obișnuit;
 - d) criteriul de demers sistematic: să fie planificată și bugetată;
 - e) criteriul de transferabilitate/reproductibilitate a rezultatului: rezultatele obținute (livrabilele activității) trebuie să fie documentate la nivelul la care pot fi reproduse și/sau transferate în vederea utilizării altor persoane/entități decât cele implicate în obținerea lor

Cap 4 – Dispoziții finale

Art. 6

- (1) În vederea încadrării proiectelor și activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare pune la dispoziția contribuabililor și organului de control fiscal un corp de experți pentru certificarea / expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.

- (2) Corpul de experți este evidențiat în Registrul național al experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare;
- (3) Componenta, metodologia de selecție, atribuțiile și regulamentul de funcționare al Corpului de experți sunt stabilite prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare precum și structura Registrului național al experților.

Art.7

- (1) În vederea aplicării facilității fiscale prevăzute la Cap I, pentru proiectele și activitățile de cercetare-dezvoltare care au fost evaluate și finanțate din fonduri publice naționale și internaționale nu este necesară certificarea/expertizarea de către experții din cadrul Registrul național al experților.
- (2) În vederea aplicării facilității fiscale prevăzute la Cap II, pentru personalul încadrat în proiectele și activitățile de cercetare-dezvoltare care au fost evaluate și finanțate din fonduri publice naționale și internaționale nu este necesară certificarea/expertizarea de către experții din cadrul Registrul național al experților.

7. Corpul de experți pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

În cazul instrumentelor de finanțare din fonduri publice a proiectelor de cercetare-dezvoltare sunt precizate explicit, prin ordin de ministru, toate cerințele care califică activitățile proiectului ca fiind de cercetare-dezvoltare.

În cazul societăților comerciale / agenților economici, organizarea proiectelor și activităților de cercetare-dezvoltare se face conform unor norme și proceduri interne care nu utilizează explicit conceptele sau terminologia din cadrul normativ național.

Definițiile prezentate în §5.3.1 sunt aplicate adesea cu dificultate în mediul privat, iar argumentarea încadrării corecte a activităților desfășurate în cadrul proiectelor ca fiind de cercetare-dezvoltare, vezi detalierea din §5.4, nu este totdeauna simplă.

Prin urmare, propunerea inclusă în §**Error! Reference source not found.**,

Art. 6

- (1) În vederea încadrării proiectelor și activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare pune la dispoziția contribuabililor și organului de control fiscal un corp de experți pentru certificarea / expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.
- (2) Corpul de experți este evidențiat în Registrul național al experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare;
- (3) Componenta, metodologia de selecție, atribuțiile și regulamentul de funcționare al Corpului de experți sunt stabilite prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare precum și structura Registrului național al experților.

necesită detalierea prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, dincolo de ordinul (Ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 350/2015 privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, fără an) în vigoare.

7.1. Necesitatea și stadiul actual al Registrului Național al Experților²² pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

Normele de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare, prevăzute la art. 20 și art. 60

²² Registrul Național al Experților urmează a fi consolidat în conformitate cu prevederile Ordinului comun MFP/MCID nr. 3265/21435/2002 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru

pct. 3 Cod fiscal necesită expertizarea și certificarea proiectelor și activităților din cadrul proiectelor desfășurate de contribuabili (persoane juridice) în vederea identificării proiectelor/activităților care sunt de cercetare-dezvoltare.

Definițiile incluse în OG 57/2002 (Ordonanță nr. 57 din 16 august 2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, fără an), și preluate din Manualul Frascati (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an), sunt generice și dificil de aplicat pe cazuri concrete. Prin urmare, în Manualul Frascati (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an) – Cap. 2 sunt detaliate cinci criterii explicite care trebuie îndeplinite cumulativ de o activitate pentru a fi considerată de cercetare-dezvoltare.

Astfel, în propunerea de norme de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare, prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 Cod fiscal, detalierea definițiilor cercetării-dezvoltării din OG 57/2002 (Ordonanță nr. 57 din 16 august 2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, fără an) se regăsește în precizarea celor cinci criterii care trebuie îndeplinite cumulativ de activitatea/activitățile incluse într-un proiect pentru a fi încadrată/certificată ca activitate de cercetare-dezvoltare (vezi Manualul Frascati (OECD Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development, fără an) art. 2.7, detaliate în §2.4):

1. Noutate – să conducă la cunoaștere nouă, cu identificarea explicită a elementelor de noutate în raport cu situația anterioară demarării proiectului/activității;
2. Creativitate – să se bazeze pe concepte și ipoteze originale (nu evidente), evidențiate explicit în raport cu cunoașterea disponibilă anterior demarării proiectului/activității;
3. Incertitudine – să includă elemente de incertitudine referitor la rezultat (vezi și OG 57/2002 art. 87 alin. (2)); incertitudinea rezultatului este specifică cercetării-dezvoltării, iar absența ei indică un proiect/serviciu obișnuit;
4. Caracter sistematic – să fie planificată și bugetată; aceasta este o caracteristică generică a unui proiect și a activităților incluse în proiect, inclusiv pentru proiectul/activitatea de cercetare-dezvoltare;

cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 967/04.10.2022. Finalizarea acestui demers legislativ intermediar, în paralel cu desfășurarea perioadei finale de implementare a Activității A 4.2. din cadrul proiectului SIPOCA 592, nu exclude îmbunătățirea treptată a funcționării acestui Registru, având în vedere provocările detaliate în cuprinsul prezentului livrabil și faptul că ordinul publicat în Monitorul Oficial nu detaliază aspecte de fundamentare a necesităților de funcționare prin raportare la prevederile Manualului Frascati.

5. Rezultate transferabile și/sau reproductibile – rezultatele obținute (livrabilele activității) trebuie să fie documentate la nivelul la care pot fi reproduse și/sau transferate în vederea utilizării altor persoane/entități decât cele implicate în obținerea lor.

Verificarea îndeplinirii cumulative a celor cinci criterii de mai sus răspunde integral cerințelor incluse atât în art. 20 cât și în art. 60 pct. 3 din Codul fiscal, permițând analiza calitativă și certificarea (sau nu) explicită a unei activități ca fiind de cercetare-dezvoltare. Acesta este motivul principal pentru care autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare (MCID) optează pentru norme comune aplicabile atât pentru art. 20 cât și pentru art. 60 pct. 3 din Codul fiscal.

Cele cinci criterii de mai sus sunt practic automat îndeplinite de proiectele de cercetare-dezvoltare definite (pachetul de informații al competiției) prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, și finanțate de la bugetul de stat.

Dificultățile apar la operatorii economici care desfășoară activitate de cercetare-dezvoltare (cel puțin în auto-apreciere), cu proiecte/activități finanțate din fonduri private sau din fonduri proprii.

Conform OG 57/2002, societățile comerciale care au ca obiect principal de activitate cercetarea-dezvoltarea, art. 8 lit. e), sau societățile comerciale care au în obiectul de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite, art. 8 lit. f), sunt incluse formal în sistemul național de cercetare-dezvoltare. Cu toate acestea, în marea lor majoritate aceste societăți comerciale au personal de cercetare-dezvoltare atestat conform Lege nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare , art. 7 și art. 8.

De asemenea, organul de control fiscal nu dispune de experți în activitatea de cercetare-dezvoltare.

Deficitul de experiență în activitatea de cercetare-dezvoltare atât la contribuabilii persoane juridice, în principal societăți comerciale, dar și la organul de control fiscal, generează blocaje, rețineri și frustrări în aplicarea a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare, prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 Cod fiscal.

Acesta este motivul pentru care autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare a propus atât ministerului finanțelor publice cât și reprezentanților agenților economici interesați în aplicarea facilităților fiscale (în anul 2016) constituirea unui Registru Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.

Experții din acest registru sunt numiți prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, și pot și solicitați în vederea certificării/expertizării activităților de cercetare-dezvoltare atât de contribuabilii persoane juridice cât și de organul de control fiscal. Acești experți

pot fi (și au fost) solicitați de instanțe de judecată pentru conflicte de muncă generate de ne-aplicarea de către angajator a art. 60 pct. 3 din Codul fiscal.

Constituirea, actualizarea, instruirea periodică și regulamentul de funcționare al Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare sunt precizate prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, și sunt asumate și desfășurate de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.

În prezent, este în vigoare Ordinul nr. 350/30.05.2019 (Ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 350/2015 privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, fără an), emis de ministrul cercetării și inovării, privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare. OMCI 350/2019 precizează doar componența nominală a Registrului (persoane care au fost instruite în cadrul unei activități a proiectului SIPOCA27 coordonat de MCI).

Prin urmare este imperios necesară actualizarea OMCI 350/2019 pentru:

- Precizarea procedurii de selecție a experților pentru certificarea/expertizarea activităților de cercetare-dezvoltare, precum și de actualizare a componenței Registrului.
- Regulamentul de organizare și funcționare a Registrului, inclusiv instruirea periodică a experților din componența Registrului
- Metodologia de relaționare a experților cu contribuabilii persoane juridice, cu organul de control fiscal, sau cu alte instituții care solicită certificarea/expertizarea activităților de cercetare-dezvoltare

NOTĂ: experții din Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare nu efectuează expertiză financiar-contabilă (evidențierea și încadrarea cheltuielilor asociate activităților de cercetare-dezvoltare), ci examinează proiecte/activități apreciate ca fiind eligibile de către contribuabilul persoană juridică în vederea stabilirii îndeplinirii sau ne-îndeplinirii criteriilor specifice pentru activitatea de cercetare-dezvoltare.

7.2. Propunere de ordin²³ privind componența și regulamentul de organizare și funcționare a Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

Articolul 1

²³ Registrul Național al Experților urmează a fi consolidat în conformitate cu prevederile Ordinului comun MFP/MCID nr. 3265/21435/2002 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru

(1) În conformitate cu prevederile art. 6 al ordinului privind Norme de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare stabilește componența și regulamentul de organizare și funcționare a Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare (denumit în continuare REXCD), care face obiectul prezentului ordin.

(2) Experții din REXCD sprijină, la cerere, în condițiile prezentului ordin, contribuabilii persoane fizice, organul de control fiscal, sau alte instituții în vederea expertizării și certificării proiectelor/activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, în conformitate de criteriile prevăzute în art. 5 ordinului privind Norme de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

Articolul 2

(1) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare organizează periodic proces de selecție a membrilor REXCD, în vederea actualizării componenței REXCD, funcție de volumul solicitărilor din partea contribuabililor persoane juridice interesate în aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

(2) Metodologia de selecție a membrilor REXCD, incluzând condițiile minimale ce trebuie îndeplinite de candidați și metoda de evaluare calitativă și cantitativă a candidaților, este stabilită de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare la propunerea Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare.

(3) Anunțul pentru selecția de membri REXCD se afișează pe pagina de web a autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare cu cel puțin 30 de zile calendaristice înaintea termenului de depunere a candidaturilor, și precizează cel puțin:

- a) Atribuțiile membrilor REXCD;
- b) Calendarul procedurii de selecție pentru membri REXCD;
- c) Criteriile de evaluare a candidaților pentru REXCD și procedura de evaluare;

cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal, publicat în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 967/04.10.2022. Finalizarea acestui demers legislativ intermediar, în paralel cu desfășurarea perioadei finale de implementare a Activității A 4.2. din cadrul proiectului SIPOCA 592, nu exclude îmbunătățirea treptată a funcționării acestui Registru, având în vedere provocările detaliate în cuprinsul prezentului livrabil și faptul că ordinul publicat în Monitorul Oficial nu detaliază aspecte de fundamentare a necesităților de funcționare prin raportare la prevederile Manualului Frascati.

d) Conținutul solicitării individuale de candidatură pentru membru REXCD.

(4) Candidații declarați admiși în urma procedurii de selecție de la alin. (2) vor fi numiți în componența REXCD prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare de actualizare a anexei cu componența REXCD.

(5) Calitatea de membru REXCD poate fi revocată prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare de actualizare a anexei cu componența REXCD, la propunerea Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare, în condițiile ne-îndeplinirii sau îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de expert pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, așa cum sunt prevăzute în prezentul ordin.

Articolul 3

(1) În vederea expertizării/certificării unor proiecte/activități ca fiind de cercetare-dezvoltare, expertul din REXCD, la solicitarea unui contribuabil persoană juridică, sau la solicitarea organului de control fiscal, sau la solicitarea altei instituții în vederea expertizării/certificării activității de cercetare-dezvoltare, încheie un contract de prestări servicii care include cel puțin următoarele:

a) Părțile contractante (beneficiarul persoană juridică, prestatorul persoană fizică expert din REXCD);

b) Obiectul contractului, cu indicarea listei proiectelor ce urmează a fi analizate;

c) Durata contractului și condițiile de încetare a contractului;

d) Numărul de ore efectiv lucrate de prestator, cu tariful orar brut echivalent în lei a 50 EUR/oră, și modalitatea de plată a onorariilor;

e) Obligațiile prestatorului (analiza proiectelor și activităților stabilite la lit. b) și elaborarea unui raport cu indicarea pentru fiecare proiect și activitate din proiect îndeplinirea sau ne-îndeplinirea criteriilor specifice de încadrare ca fiind de cercetare-dezvoltare);

f) Obligațiile beneficiarului (să pună la dispoziția prestatorului documentele aferente proiectelor și activităților ce urmează a fi analizate, să achite contravaloarea onorariilor după primirea și raportului de expertiză);

g) Clauze referitoare la confidențialitate și proprietate intelectuală;

(2) În urma derulării contractului de prestări servicii încheiat între expertul din REXCD și beneficiarul persoană juridică, expertul REXCD transmite coordonatorului REXCD desemnat conform art. 4 alin.

(1) din prezentul ordin, următoarele informații despre contract:

- a) Părțile contractante (beneficiarul persoană juridică, prestatorul persoană fizică expert din REXCD);
- b) Obiectul contractului, cu indicarea listei proiectelor analizate și care au fost incluse în raportul de expertiză;
- c) Durata contractului și numărul de ore prestate în cadrul contractului.

Articolul 4

(1) Odată cu numirea membrilor REXCD, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare desemnează dintre aceștia un coordonator al REXCD care asigură legătura permanentă cu autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(2) Semestrial, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare organizează, cu experții proprii, sesiuni de analiză și instruire cu membrii REXCD. La aceste sesiuni, coordonatorul REXCD prezintă un raport cu activitatea membrilor REXCD, cu informațiile precizate la art. 4 alin. (2) al prezentului ordin. La aceste sesiuni participă reprezentanții desemnați din partea Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare.

(3) În cazul constatării ne-îndeplinirii sau îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de către un membru al REXCD, sau derularea ne-corespunzătoare a contractelor de prestări servicii pentru expertizarea proiectelor/activităților din culpa membrului REXCD, reprezentanții Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare pot înainta autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare propunerea de revocare a unuia sau mai mulți membri ai REXCD.

7.3. Metodologie MCID de selecție a experților pe domenii de cercetare-dezvoltare și structura REXCD (propunere)

CADRU GENERAL

În vederea încadrării proiectelor și activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare pune la dispoziția contribuabililor și organului de control fiscal un corp de experți pentru certificarea / expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.

Corpul de experți este evidențiat în Registrul național al experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, denumit în continuare REXCD;

Experții din REXCD sprijină, la cerere, în condițiile prezentului ordin, contribuabilii persoane juridice, organul de control fiscal, sau alte instituții în vederea expertizării și certificării proiectelor/activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, în conformitate cu prevederile din normele

de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

Activitățile desfășurate de contribuabilii persoane juridice sunt analizate în vederea determinării caracterului de cercetare-dezvoltare în raport cu definițiile din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, detaliate prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

CAP 1 - Condiții pentru selecția unui expert din Corpul de experți din REXCD

Art.1 Condiții de eligibilitate

- (1) Expertul trebuie să aibă titlul științific de doctor;
- (2) Expertul trebuie să facă parte din una din următoarele categorii de personal:
 - a) personal de cercetare-dezvoltare care desfășoară activități de cercetare științifică sau activități de dezvoltare tehnologică și inovare;
 - b) cadre didactice universitare;
- (3) Expertul din categoria prevăzută la alin. (2) lit. a) trebuie să aibă funcția și gradul profesional:
 - a) cercetător științific gradul I - CS I
 - b) cercetător științific gradul II - CS II
 - c) cercetător științific gradul III – CS III
 - d) inginer de dezvoltare tehnologică gradul I - IDT I
 - e) inginer de dezvoltare tehnologică gradul II - IDT II
 - f) inginer de dezvoltare tehnologică gradul III - IDTIII
- (4) Expertul din categoria prevăzută la alin. (2) lit. b) trebuie să aibă funcția didactică:
 - a) profesor universitar;
 - b) conferențiar universitar;
 - c) lector universitar;

Art.2 Condiții de selecție

- (1) Expertul trebuie să aibă experiență în proiecte de cercetare-dezvoltare și expertiză dovedită prin Curriculum Vitae care să corespundă domeniului/domeniilor din REXCD, pentru care se solicită înscrierea;

(2) Expertul să aibă experiență în derularea de activități de cercetare-dezvoltare pe o perioadă de minimum 5 ani, cu implicarea directă în derularea și/sau coordonarea acestor activități.

(3) Expertul trebuie să aibă experiență în calitate de director/responsabil de proiect;

(4) Expertul trebuie să aibă o buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;

Art.3 Nu pot fi experți persoanele care au suferit condamnări civile sau penale, amenzi penale, sau sedințe care, potrivit legislației în vigoare, interzic dreptul de administrare a societăților comerciale

CAP 2 - Selecția membrilor din Corpul experților înscriși în REXCD

Art.4 Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare organizează periodic proces de selecție pentru Corpul de experți , în vederea înscrierii și actualizării componenței REXCD, funcție de volumul solicitărilor din partea contribuabililor persoane juridice interesate în aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Art.5

(1) Anunțul pentru selecția de membri ai Corpului de experți se afișează pe pagina de web a autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare cu cel puțin 30 de zile calendaristice înaintea termenului de depunere a candidaturilor, și precizează cel puțin:

- a) calendarul procedurii de selecție pentru experți;
- b) modalitatea de înscriere;
- c) conținutul solicitării individuale de candidatură pentru experți.
- d) condițiile de selecție a candidaților pentru Corpul de experți;
- e) atribuțiile experților REXCD;

(2) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, prin direcția de specialitate, poate informa unitățile de cercetare-dezvoltare (UCD) din sistemul național de cercetare-dezvoltare (ex. INCD, universități, institute de cercetare ale Academiei Române sau ale academiilor de ramură) cu privire la organizarea procesului de selecție a experților;

(3) UCD informează specialiștii eligibili care sunt angajați pe bază de CIM pe perioadă nedeterminată, asupra anunțului privind selecția de membri în corpul de experți.

Art.6

(1) Selecția candidaților, în vederea înscrierii acestora în REXD, se realizează de către Colegiul

Consultativ pentru CDI.

(2) Dosarul candidatului trebuie să cuprindă următoarele documente:

a) cerere/solicitare de înscriere în corpul experților cu menționarea domeniilor de activitate pentru care oferă expertiză în vederea certificării/expertizării activităților de cercetare-dezvoltare;

b) CV-ul candidatului, din care să reiasă gradul profesional/funcția didactică, formarea și parcursul profesional;

c) memoriu de activitate din care să reiasă:

- expertiza candidatului în domeniu/domeniile de cercetare-dezvoltare;
- experiența candidatului în activități de cercetare-dezvoltare (proiecte de cercetare-dezvoltare din fonduri publice și private, naționale și internaționale);
- experiența în calitate de director / responsabil de proiect de cercetare-dezvoltare;
- abilități/cunoștințe în domeniul financiar-contabil;

d) cunoașterea și înțelegerea cadrului normativ național în materie de facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare

e) declarație pe proprie răspundere din care să reiasă neîncadrarea în categoria persoanelor care fac obiectul prevederilor art.3;

f) acordul privind disponibilitatea de a efectua expertize pentru persoane juridice, întocmire de rapoarte, participare la sesiunile de instruire a experților REXCD în vederea aplicării cadrului normativ național în materie de facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare;

g) recomandare din partea conducătorului UCD unde candidatul are raporturi de muncă din care să reiasă și faptul că are o bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare;

h) alte documente considerate relevante de către candidat (ex contract consultanță/expertiză cu operatori economici pentru aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare, expertiză în domeniul auditului financiar, atestat pentru consultanță fiscală etc.)

(3) Dosarul candidatului se depune la autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare în conformitate cu conținutul anunțului.

(4) Direcția de specialitate din cadrul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare va înainta dosarele candidaților cu centralizatorul candidaților pe domenii de expertiză către Colegiul Consultativ pentru CDI.

(5) Colegiul Consultativ pentru CDI, după evaluarea și selectarea candidaților, înaintează direcției de specialitate din cadrul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare lista candidaților declarați admiși, pe domenii de expertiză.

Art.7

(1) Candidații declarați admiși în urma procesului de selecție vor fi numiți în componența Corpului de experți și înscriși REXCD prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(2) După constituirea Corpului de experți, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare desemnează, dintre aceștia, un coordonator al REXCD care asigură legătura permanentă cu direcția de specialitate din cadrul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(3) Semestrial, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, prin direcția de specialitate, organizează sesiuni de informare, analiză și instruire pentru experții înscriși în REXCD.

(4) La sesiuni participă reprezentanții desemnați din partea Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare precum și specialiști în domeniul economico-financiar.

(5) La sesiuni, direcția de specialitate și coordonatorul Corpului de experți din REXCD prezintă un raport cu activitatea membrilor REXCD.

Art. 8

(1) Calitatea de membru al Corpului de experți poate fi revocată prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare;

(2) Revocarea din Corpul de experți atrage radierea expertului din REXCD.

(3) Radierea expertului din REXCD se efectuează în următoarele condiții:

a) la cererea expertului;

b) când nu mai sunt îndeplinite criteriile de selecție, urmare a unor informații credibile, la propunerea Colegiului Consultativ pentru CDI;

c) pentru încălcarea dovedită a principiilor deontologice, în condițiile neîndeplinirii sau îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de expert pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, așa cum sunt prevăzute în prezentul ordin, la propunerea direcției de specialitate, urmare a unor informații credibile/dovedite.

CAP 3 - Statutul membrilor din Corpul de experți înscriși în REXCD

Art.9

(1) Membrii Corpului de experți înscriși în REXCD, în baza acordului acestora, au dobândit calitatea de a expertiza/certifica proiectele/activitățile contribuabililor care fac obiectul facilităților fiscale ca fiind de cercetare-dezvoltare, în conformitate cu prevederile din normele de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

(2) Expertul a dobândit această calitate prin includerea în Corpul de experți și înscrierea în REXCD prin act administrativ al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(3) Expertul își desfășoară activitatea numai în baza unei comenzi privind sarcina expertizei emise de către contribuabil direct sau prin intermediul direcției de specialitate din cadrul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(4) Expertul asigură confidențialitatea asupra informațiilor / datelor / documentelor analizate în cadrul expertizelor.

(5) Expertul are întreaga răspundere cu privire la modul de rezolvare a sarcinii expertizei precum și asupra rezultatelor și concluziilor formulate.

(6) Expertul, prin activitatea pe care o desfășoară în cadrul expertizelor, acționează astfel încât să nu aducă prejudicii materiale / morale atât autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare cât și solicitantului expertizei.

(7) Expertul acționează astfel încât să evite conflictul de interese ;

(8) Expertul răspunde cu celeritate solicitărilor contribuabililor sau autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare pentru efectuarea de expertize;

(9) În activitatea desfășurată, experții respecta principiile deontologice, de imparțialitate și obiectivitate prin semnarea declarației de imparțialitate, confidențialitate și competență.

CAP 4 - Structura cadru a registrului REXCD

Art.10

(1) REXCD se constituie pe domenii, corespunzătoare comisiilor de specialitate ale C.C.C.D.I. și conține toate datele de identificare ale experților înscriși.

(2) REXCD conține:

- a) domeniul de cercetare, în ordine alfabetică;
- b) numele și prenumele expertului, în ordine alfabetică;
- c) gradul științific / funcția didactică;
- d) specialitatea în care are competențe expertul;
- e) datele de contact ale expertului.

(3) Domeniile de cercetare se stabilesc de către CCCDI.

(4) Pentru fiecare domeniu de cercetare sunt selectați/validați cel puțin 10 experți.

Art.11 Structura cadru a registrului experților-evaluatori este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1

DOMENIUL DE CERCETARE ²⁴	NUME ȘI PRENUME	GRAD ȘTIINȚIFIC / FUNCT. DIDACTICĂ	SPECIALITAT EA	UCD angajatoare	DATE DE CONTACT ²⁵	OBS
1.	A					
	B					
2.	A					
	B					
n.	A					
	B					

CAP 5 - Administrarea și actualizarea REXCD

Art.12

- (1) REXCD se constituie de către autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare;
- (2) Administrarea REXCD se asigură de direcția de specialitate din cadrul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare;
- (3) direcția de specialitate gestionează procesul prin care REXCD este făcut public, precum și rezolvarea solicitărilor de expertiză din partea celor interesați, modul de atribuire a experților și relația dintre aceștia și beneficiarii expertizei, pe parcursul întregului proces de evaluare.

²⁴ se includ cele care se regăsesc în COD CAEN 7310 – Cercetare-dezvoltare în științe fizice și naturale; nu se includ cele care se regăsesc în COD CAEN 7320 – cercetare-dezvoltare în științe sociale și umaniste

²⁵ ex. unitatea de cercetare-dezvoltare unde își desfășoară activitatea / localitatea / nr. celular / nr. telefon / nr. fax / e-mail / etc

(4) Direcția de specialitate din cadrul autorității de stat pentru cercetare se va asigura de organizarea, verificarea conținutului REXCD și actualizarea acestuia.

(5) Verificarea și actualizarea se va baza pe modul de folosire a REXCD în perioada scursă de la ultima actualizare și pe rezultatele proceselor de evaluare astfel realizate.

(6) Pe parcursul folosirii curente a REXCD, în funcție de desfășurarea și rezultatele procesului de evaluare, direcția de specialitate poate propune respectiv modificarea conținutului acestuia, în vederea rezolvării eventualelor disfuncționalități.

Art.13 Actualizarea REXCD se realizează de regulă la 5 ani sau, ori de câte ori aceasta se impune.

8. Propuneri de modificări legislative privind activitățile de inovare

În conformitate cu politica de cercetare-inovare a Comisiei Europene, transpusă în special prin principalul instrument de finanțare Horizon Europe 2021-2027 (anterior, prin programul-cadru Horizon 2020), este necesară actualizarea definițiilor privind activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare, fiind necesară corespondența acestora cu definițiile din **Manualul Oslo** (OECD, 2018).

Actualizarea definițiilor trebuie efectuată atât noii ediții a manualului Frascati (din 2015), cât și a manualului Oslo (a 4a ediție, din 2018), fiind necesară introducerea definițiilor din aceste manuale și din legislația europeană privind termeni care nu apar în lege, cum ar fi: "infrastructură de cercetare", "specializare inteligentă", "foaie de parcurs", „activități de inovare”. De asemenea, se vor clarifica termeni incomplet definiți, dar având un rol important în lege, cum ar fi "patrimoniu științific" și „inovare”.

O astfel de modificare legislativă va necesita și o traducere în limba română a Manualului Frascati, a Manualului Oslo și a altor surse de referință.

Conform O.G. nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea experimentală, cu modificările ulterioare (ORDONANȚĂ nr. 6 din 26 ianuarie 2011 (*actualizată*)): "1. Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins: "Art. 1. - *Cercetarea științifică, dezvoltarea experimentală și inovarea sunt principalele activități creatoare de cunoaștere și generatoare de progres economic și social, încurajate și sprijinite de către stat conform Constituției României, republicată, și prezentei ordonanțe.* "2. La articolul 2, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins: "Art. 2. -(1) **Activitatea de cercetare-dezvoltare cuprinde cercetarea științifică, dezvoltarea experimentală și inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală. Cercetarea științifică cuprinde cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă.**"

O clasificare similară (deși ar trebui să utilizeze identic aceiași termeni) se regăsește în Schema de Stat pentru Finanțarea proiectelor CDI conform Programului Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare (Anexa nr. 2 la Decizia Președintelui ANCSI nr. 9281/2015 pentru aprobarea schemelor de ajutor de stat asociate Planului Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2015-2020)²⁶, în care sunt definite cercetarea fundamentală, cercetarea industrială, dezvoltarea experimentală și activități de inovare. Aceeași clasificare poate fi regăsită și în PNCDI III, respectiv conform Hotărârii nr. 583/2015 din 22 iulie 2015 pentru aprobarea Planului național de cercetare-dezvoltare și inovare pentru perioada 2015-2020 (PNCDI III), i.e. cercetare fundamentală, cercetare industrială (cercetare aplicativă), dezvoltare experimentală și inovare.

Clasificarea existentă în legislația din România, cuprinzând cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă (ambele reprezentând cercetarea științifică) și dezvoltarea experimentală, deși menționează

²⁶ Schema de Stat pentru Finanțarea proiectelor CDI conform Programului Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare (Anexa nr. 2 la Decizia Președintelui ANCSI nr. 9281/2015 pentru aprobarea schemelor de ajutor de stat asociate Planului Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2015-2020). Disponibil la: <https://uefiscdi.gov.ro/resource-82566>

inovarea(bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală), omite activitățile de inovare, creând confuzie în proiectele de CDI, mai ales cele finanțate din fonduri publice, dar și în cazul celor finanțate din fonduri private, în contextul aplicării deducerilor fiscale.

Printre definițiile care necesită asimilare în legislația din România se remarcă următoarele:

Activități de inovare (OECD, 2018) - acțiuni desfășurate de către o persoană fizică sau juridică cu intenția de a dezvolta inovații. Acest demers necesită resurse și angajament dedicate privind activități specifice, inclusiv politici, procese și proceduri.

Activități de inovare (specific business/în mediul de afaceri) (OECD, 2018) - activitățile de inovare în mediul de afaceri includ toate activitățile de dezvoltare, financiare și comerciale, întreprinse de o întreprindere și care sunt menite să rezulte într-o inovație pentru întreprindere. Acestea pot fi:

- activități de cercetare și dezvoltare experimentală;
- activități de inginerie, design și alte activități creative;
- activități de marketing și de brand equity;
- activități legate de proprietatea intelectuală (PI);
- activități de training al angajaților;
- activități de dezvoltare de software și baze de date;
- activități legate de achiziția sau închirierea activelor corporale;
- activități de managementul inovării.

Activitățile de inovare pot rezulta într-o inovație, pot fi în curs de derulare, pot fi amânate sau abandonate.

Managementul inovării (OECD, 2018)– include toate activitățile sistematizate privind planificarea, gestionarea și controlul resurselor interne și externe pentru inovare. Acesta include modul în care sunt alocate resursele pentru inovare, organizarea responsabilităților și luarea deciziilor între angajați, managementul colaborării cu parteneri externi, integrarea input-urilor externe în activitățile de inovare ale întreprinderii și activitățile de monitorizare a rezultatelor inovării și de susținere a învățării în baza experienței acumulate.

Inovare de afacere (business innovation) (OECD, 2018) – un produs nou sau îmbunătățit sau un proces de afacere nou sau îmbunătățit (sau combinația acestora) care este/sunt semnificativ îmbunătățit/e (diferă semnificativ) față de produsul/produsele sau procesul/procesele de afacere anterioare ale întreprinderii și care a/au fost introdus/e pe piață sau introdus/e în utilizare de către întreprindere.

Conform ediției anterioare a Manualului Oslo (a 3a ediție, din anul 2005)²⁷, existau patru tipuri de inovare: inovarea de produs, inovarea de proces, inovarea organizațională și inovarea de marketing. Conform ediției curente a Manualului Oslo (a 4a ediție, din anul 2018), tipurile de inovare, în urma unei analize aplicate, au fost reduse la două: **inovarea de produs** și **inovarea de proces de afacere**. Definițiile revizuite au inclusiv rolul de a reduce ambiguitatea privind cerințele pentru <semnificativ îmbunătățit> prin introducerea comparației dintre inovațiile noi sau îmbunătățite cu produsele și procesele de afacere existente în cadrul întreprinderii. În conformitate, cele două tipuri de inovare sunt definite astfel:

Inovarea de produs (OECD, 2018) – un bun sau serviciu nou sau îmbunătățit, care este semnificativ îmbunătățit (diferă semnificativ) față de bunurile sau serviciile anterioare ale întreprinderii și care a fost introdus pe piață.

Inovarea de proces de afacere (OECD, 2018) – un proces de afacere nou sau îmbunătățit pentru una sau mai multe funcții de afacere, care este semnificativ îmbunătățit (diferă semnificativ) față de procesele de afacere anterioare ale întreprinderii și care a fost introdus în utilizare de către întreprindere.

Conform Manualului Oslo (a 4a ediție, din anul 2018), inovațiile de proces de afacere vizează șase funcții diferite ale unei întreprinderi, așa cum sunt acestea identificate în literatura managementului afacerii. Astfel, două dintre funcții vizează activitatea de bază a întreprinderii, care cuprinde producerea și livrarea produselor (bunuri și servicii) pentru vânzare, în timp ce celelalte funcții vizează operațiunile suport (e.g. distribuție și logistică, marketing, vânzări, servicii post-vânzare, servicii IT&C pentru întreprindere, funcții administrative și de management, servicii de inginerie și servicii tehnice conexe pentru întreprindere, dezvoltarea de produse și de procese de afacere). Procesele de afacere pot fi considerate servicii pentru care întreprinderea însăși este consumatorul. Acestea pot fi dezvoltate in-house sau achiziționate/procurate din surse externe. Taxonomia funcțiilor de afacere utilizată în ediția curentă a Manualului Oslo urmărește cuprinderea și acoperirea cât mai eficiente a categoriilor anterioare de inovare de proces, inovare de marketing și inovare organizațională, definite în ediția anterioară, din 2005.

Tabelul 1 prezintă, prin comparație, schimbările referitoare la tipurile de inovare, conform ediției curente a Manualului Oslo (a 4a ediție) față de cele cuprinse în ediția anterioară (a 3a ediție).

Este, de asemenea, necesară adoptarea în legislația din România a clasificării inovării în funcție de noutate și impact. Manualul Oslo consideră că măsurarea gradului de noutate și a impactului economic este posibilă, în demersul de măsurare statistică, prin clasificarea inovării în funcție de următoarele considerente:

- inovarea este nouă doar pentru întreprindere, nouă pentru piața întreprinderii sau nouă pentru întreaga lume;

²⁷ OECD/Eurostat (2005), *Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data The Measurement of Scientific and Technological Activities*, OECD/European Communities 2005, ISBN 92-64-01308-3. Disponibil la <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5889925/OSLO-EN.PDF>

- așteptările întreprinderii privind potențialul de a transforma piața pe care operează;
- așteptările întreprinderii privind potențialul de a-și crește avantajul competitiv.

Tabel 1 Comparație între Manualul Oslo (a 4a ediție) OM4 și Manualul Oslo (a 3a ediție) OM3 – tipuri de inovare

OM3	OM3 subcomponents	OM4 ¹	Differences
Product	Goods Services	Goods Services Goods and services include knowledge-capturing products, and combinations thereof. Includes the design characteristics of goods and services.	Inclusion of product design characteristics, which were included under marketing innovation in OM3.
Process	Production Delivery and logistics Ancillary services, including purchasing, accounting and ICT services	Production Distribution and logistics Information and communication systems	Ancillary services in OM3 moved to administration and management.
Organisational	Business practices Workplace organisation (distribution of responsibilities) External relations	Administration and management	Organisational innovations in OM3 are under administration and management subcategories a, b and f in this edition of the manual. Ancillary services in administration and management (subcategories c, d, and e) were included under process innovation in OM3.
Marketing	Design of products Product placement and packaging Product promotion Pricing	Marketing, sales and after-sales support	Marketing innovations in OM3 are included under subcategories a and b in this manual. Innovations in sales, after-sales services, and other customer support functions were not included in OM3. Innovations related to product design are included under product innovation in this manual.
N/A	N/A	Product and business process development	Not explicitly considered in OM3, most likely reported as Process innovation.

În condițiile în care, conform ediției curente a Manualului Oslo, activitățile de inovare (în mediul de afaceri) includ toate activitățile de dezvoltare, financiare și comerciale, întreprinse de o întreprindere și care sunt menite să rezulte într-o inovație pentru întreprindere, legislația din România, deși menționează *inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală* ca făcând parte din activitatea de cercetare-dezvoltare, nu detaliază în ce constă activitățile de inovare, astfel încât acestea să facă obiectul deducerilor fiscale și, totodată, să poată fi incluse în demersul de cercetare-dezvoltare-inovare.

Schema de Stat pentru Finanțarea proiectelor CDI conform Programului Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare (Anexa nr. 2 la Decizia Președintelui ANCSI nr. 9281/2015 pentru aprobarea schemelor de ajutor de stat asociate Planului Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2015-2020), precum și multe dintre ghidurile solicitantului aprobate prin Ordin al Ministrului, aferente cadrului financiar 2014-2020, fac referire la anumite tipuri de activități de inovare, demersul fiind însă specific anumitor tipuri de proiecte de CDI.

Se remarcă următoarele definiții:

Activități de inovare – activități desfășurate de agenți economici sau de organizații de cercetare, destinate obținerii unor produse sau procese noi sau semnificativ îmbunătățite (în cazul agenților economici, activitatea principală se încadrează în următoarele diviziuni CAEN Rev.2: 05÷09, 10÷33, 35, 36÷39, 46, 49÷53, 58÷63, 64÷66, 71, 72, 73).

Servicii de consultanță în domeniul inovării – servicii de consultanță, asistență și formare profesională în ceea ce privește transferul de cunoștințe, achiziția, protecția și valorificarea activelor necorporale, utilizarea standardelor și a reglementărilor care le conțin.

Servicii de asistență în domeniul inovării – furnizarea de spații de lucru, bănci de date, biblioteci, cercetare de piață, laboratoare, etichetare de calitate, testarea și certificarea calității în scopul dezvoltării de produse, procese sau servicii mai eficiente.

Toate aceste activități de inovare și servicii asociate contribuie la dezvoltarea de inovații, respectiv la punerea acestora pe piață/utilizarea internă, fiind înglobate sub diferite forme în rezultatele cercetării, respectiv în inovația care are la bază *cercetarea științifică și dezvoltarea experimentală*.

În vederea reglementării complete și cuprinzătoare a deducerilor pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare este necesară, ca prim demers, actualizarea legislației prin adoptarea definițiilor pentru activitățile de inovare utilizate în reglementările similare la nivel european, respectiv definițiile din Manualul Oslo (ediția a 4a, din anul 2018) și utilizarea unitară a acestora în politica de CDI din România.

Adoptarea și, implicit, clarificarea definițiilor privind activitățile de inovare pot sprijini semnificativ demersul de creștere a CDI în rândul întreprinderilor, indiferent de forma de finanțare, fiind necesară totodată elaborarea unor facilități fiscale specifice și a unor acțiuni suport pentru încurajarea dezvoltării și valorificării inovațiilor în mediul privat, începând cu etapa

critică a activităților de inovare în scopul punerii pe piață/utilizării interne, la nivel de întreprindere inovatoare.

În această abordare, actualizarea legislației trebuie să înceapă cu Legea Cercetării, reformă legislativă asumată prin PNRR, demers care poate facilita adoptarea rapidă a definițiilor privind activitățile de inovare, precum și lărgirea cadrului de aplicare a deducerilor pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare.

9. Interviu cu experții naționali relevanți din organizații de cercetare de drept public pentru implementarea facilităților fiscale

În aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare sunt implicate trei categorii de actori: contribuabili persoane juridice, organul de control fiscal, și experții pentru certificarea/expertizarea activităților de cercetare-dezvoltare (constituiți în REXCD).

Din partea reprezentanților contribuabililor persoane juridice, un punct de vedere asupra principalelor opțiuni incluse în propunerea prezentată în §**Error! Reference source not found.** este inclus în adresa din 16 sep. 2021 a Coaliției pentru Dezvoltarea României (CDR²⁸) adresată prim-ministrului României și ministrului finanțelor publice, care menționează explicit:

„CDR a apreciat colaborarea din ultima perioadă dintre entitățile implicate, prin consultări și întâlniri pentru discuții și consideră că astfel a fost elaborată o variantă a Ordinului care va putea fi aplicată de mediul de afaceri pe viitor. Salutăm, de asemenea, soluțiile găsite de cele două ministere²⁹, prin adoptarea criteriilor de aplicare din Metodologia recunoscută la nivel internațional pentru colectarea și utilizarea statisticilor de cercetare și dezvoltare, Manualul Frascati al OECD.”

9.1. Stabilirea planului de interviu și organizarea interviurilor

O listă de întrebări/subiecte de discuție pentru interviuri cu persoane din categoriile precizate mai sus include, dar nu se limitează la:

- Formularea articolelor din Codul fiscal referitoare la facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare;
- Claritatea și aplicabilitatea normelor propuse în §6 din prezentul raport;
- Criteriile de identificare și certificare/expertizare a activităților de cercetare-dezvoltare la operatorii economici
- Utilitatea REXCD și modul de sprijin al contribuabililor persoane juridice și al organului de control fiscal

Planul de interviu elaborat în acest demers este prezentat în continuare:

²⁸ <https://coalitia.org/ro/acasa/>

²⁹ Ministerul Finanțelor Publice și Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării

ANALIZA APLICĂRII LEGISLAȚIEI PRIVIND FACILITĂȚILE FISCALE

Plan de interviu – experți Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

Preambul:

În vederea aplicării prevederilor Art. 20 Cod Fiscal, respectiv a Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal, Ordin nr. MFP 1056 MENCȘ 4435 din 5 iulie 2016, se propune modificarea acestui ordin după cum urmează:

- Art. 5 din Anexă se modifică și va avea următorul cuprins:
 - (1) Pentru încadrarea proiectelor și activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare constituie un corp de experți înscriși în Registrul național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare.
 - (2) Metodologia de selecție a experților, normele metodologice cu privire la expertiza în vederea certificării activității de cercetare-dezvoltare, precum și structura Registrul național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare se aprobă prin ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.
- După art. 5 din Anexă se introduce un nou articol, 5¹ care va avea următorul cuprins:
 - ”Art. 5¹
 - (1) În vederea încadrării proiectelor și activităților pentru a beneficia de stimulentele fiscale prevăzute la art. 20 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, contribuabilul poate solicita certificarea activității de către un expert înscris în registrul prevăzut la art. 5 alin. (1).
 - (2) Pentru proiectele și activitățile de cercetare-dezvoltare finanțate din fonduri publice naționale și internaționale nu este necesară certificarea de către experții înscriși în Registrul național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare.”

Registrul național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare (prescurtat **REXCD**) urmează a fi reglementat printr-un ordin al conducătorului autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare (ministrul cercetării, inovării și digitalizării), care urmează să înlocuiască prezentul Ordin al ministrului cercetării și inovării nr. 350 din 30 mai 2019.

Interviul va fi realizat astfel încât să dea posibilitatea de revenire asupra răspunsurilor acordate de experți. Discuția va fi una liberă, facilitată, scopul prezentului ghid de interviu fiind acela de a trasa liniile directoare pentru care se dorește obținerea de răspunsuri și feedback din partea experților REXCD.

Linii directoare - interviu experți Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

1. Cum apreciați procesul de lucru cu entitățile care solicită expertizarea și certificarea proiectelor/activităților care sunt de cercetare-dezvoltare?

(→ cu referire la procesul de comunicare cu beneficiarii, instrumente de comunicare utilizate, întinderea procesului în timp, nivelul de completitudine și calitate al documentelor prezentate de beneficiarii evaluării etc).

2. Cum apreciați, din experiența dvs. practică, procesul de evaluare a activităților de cercetare – dezvoltare prin prisma celor 5 criterii de noutate, creativitate, incertitudine, caracter sistematic și rezultate transferabile / reproductibile?

(→ cu referire la claritatea și nivelul de detaliere al metodologiei, blocaje întâmpinate în practică etc.)

3. Care considerați că sunt elementele necesare de instruire periodică a experților din componența Registrului Național pentru îmbunătățirea procesului de evaluare?

4. Cum apreciați condițiile de eligibilitate propuse pentru selecția unui expert din Corpul de experți din Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare?

Art.1 Condiții de eligibilitate

(1) Expertul trebuie să aibă titlul științific de doctor;

(2) Expertul trebuie să facă parte din una din următoarele categorii de personal:

a) personal de cercetare-dezvoltare care desfășoară activități de cercetare științifică sau activități de dezvoltare tehnologică și inovare;

b) cadre didactice universitare;

(3) Expertul din categoria prevăzută la alin. (2) lit. a) trebuie să aibă funcția și gradul profesional:

a) cercetător științific gradul I - CS I

b) cercetător științific gradul II - CS II

c) cercetător științific gradul III – CS III

d) inginer de dezvoltare tehnologică gradul I - IDT I

e) inginer de dezvoltare tehnologică gradul II - IDT II

f) inginer de dezvoltare tehnologică gradul III - IDTIII

(4) Expertul din categoria prevăzută la alin. (2) lit. b) trebuie să aibă funcția didactică:

a) profesor universitar;

b) conferențiar universitar;

c) lector universitar;

5. Cum apreciați condițiile de selecție propuse pentru numirea unui expert în Corpul de experți din Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare?

(1) Expertul trebuie să aibă experiență în proiecte de cercetare-dezvoltare și expertiză dovedită prin Curriculum Vitae care să corespundă domeniului/domeniilor din REXCD, pentru care se solicită înscrierea;

(2) Expertul să aibă experiență în derularea de activități de cercetare-dezvoltare pe o perioadă de minimum 5 ani, cu implicarea directă în derularea și/sau coordonarea acestor activități.

(3) Expertul trebuie să aibă experiență în calitate de director/responsabil de proiect;

(4) Expertul trebuie să aibă o bună conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;

9.2. Susținerea interviurilor cu experți naționali relevanți din organizații de cercetare de drept public (INCĐ-uri și universități) pentru implementarea facilităților fiscale – Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

Un prim set de candidați pentru interviuri îl reprezintă membrii nominalizați în Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare (CD) conform (Ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 350/2015 privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, fără an). În marea lor majoritate (24 din 26), experții nominalizați în (Ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 350/2015 privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, fără an) sunt angajați ai Institutelor Naționale de Cercetare-Dezvoltare aflate în coordonarea MCID, restul (2 din 26) fiind din universități.

Un al doilea set de candidați îl reprezintă reprezentanți ai contribuabililor persoane juridice care aplică, sau intenționează să aplice, facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare care fac obiectul prezentului raport. Feedback-ul acestora este sintetizat în capitolul 10, în urma dezvoltării și operaționalizării unui chestionar adresat firmelor, privind accesarea facilităților fiscale – transparența informațiilor, blocaje, impact, participare, recomandări. Oportunitatea acestui studiu se concentrează pe următoarele argumente principale:

- feedback din partea pieței privind cunoasterea legislației și aplicarea efectivă a facilităților fiscale vizate;
- având în vedere faptul că, începând din 2023, va fi operațional un nou Registru al Experților pentru certificarea activităților de CD, care sunt selectați în baza unor criterii care vizează preponderent o activitate de cercetare-dezvoltare din fonduri publice, inclusiv evaluare proiecte de cercetare-dezvoltare din fonduri publice, este important feedback-ul din partea pieței (din partea mediului privat). Acești experți urmează să evalueze activități de CD realizate din fonduri private, în mediul privat. Așteptările acestora trebuie să fie realiste și calibrate la activitatea de CD din mediul privat, care nu are aceeași metodologie complexă și cadru precum proiectele derulate din fonduri publice. Practic, prin feedback-ul

obținut din partea mediului privat și recomandările facute, este elaborată o sursă suplimentară de training și informare pentru membrii Registrului Experților.

În urma demersului efectuat în vederea intervievării membrilor Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare, s-a constatat că doar doi dintre aceștia au realizat efectiv activități de certificare/expertizare de activități de CD. Opiniile acestora sunt agregate și analizate în continuare.

Aprecierea procesului de lucru cu entitățile care solicită expertizarea și certificarea proiectelor/activităților care sunt de cercetare-dezvoltare (*→ cu referire la procesul de comunicare cu beneficiarii, instrumente de comunicare utilizate, întinderea procesului în timp, nivelul de completitudine și calitate al documentelor prezentate de beneficiarii evaluării etc*)

Solicitările beneficiarilor, contribuabili persoane juridice, pentru evaluarea și certificarea unor proiecte ca fiind de cercetare-dezvoltare, au fost adresate direct experților nominalizați prin ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 350/30.05.2019. Nu a existat o procedură formală, cu implicarea instituțională a autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare (în prezent MCID), de alocare a unui expert din registru la solicitarea unui contribuabil.

Chiar și în aceste condiții, beneficiarii (sau consultanții fiscali ai acestora) au contactat experți din registru și au încheiat contracte de colaborare în baza cărora experți din registru au elaborat rapoarte de analiză și certificare proiecte.

În funcție de mărimea contribuabilului beneficiar, numărul proiectelor pentru care a fost solicitată expertiza a variat între 1 ... 5, până la 50 ... 60.

S-a dovedit utilă o selecție preliminară a proiectelor potențial candidate pentru certificare din portofoliul extins de proiecte derulate de beneficiar.

Forma contractului de colaborare a fost, în principal, propusă de beneficiar, incluzând ca regulă generală clauze explicite de confidențialitate cu privire la informațiile tehnice puse la dispoziția expertului.

În majoritatea situațiilor, beneficiarii pun la dispoziția expertului documentele originale ale proiectului. Treptat, prin colaborarea expertului cu beneficiarul, acesta din urmă a structurat informația existentă pentru fiecare proiect într-un format unitar care să permită o mai mare claritate și relevanță a raportului de certificare elaborat de expert. În acest context, procesul de evaluare a durat destul de mult, fiind întârziat de etapa de identificare și punere la dispoziție de către beneficiar

a documentelor relevante, coroborat cu disponibilitatea limitată a resurselor umane ale beneficiarului pentru a răspunde solicitărilor expertului, în condițiile în care aceste resurse umane sunt implicate în activitate curentă de cercetare-dezvoltare a beneficiarului.

Comunicarea dintre beneficiar și expert s-a realizat atât online, mai ales în contextul pandemiei de COVID 19, cât și fizic, prin vizite la sediul beneficiarului.

Aprecierea, în baza experienței practice proprii, a procesul de evaluare a activităților de cercetare – dezvoltare, prin prisma celor 5 criterii de noutate, creativitate, incertitudine, caracter sistematic și rezultate transferabile/reproductibile (*→ cu referire la claritatea și nivelul de detaliere al metodologiei, blocaje întâmpinate în practică etc.*)

Ca regulă generală, organizarea și derularea proiectelor la beneficiarii din mediul privat este diferită de instrumentele de finanțare a cercetării-dezvoltării elaborate și utilizate de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare (în prezent MCID).

Prin urmare, utilizarea celor cinci criterii precizate și detaliate în Manualul Frascati pentru aprecierea caracterului de cercetare-dezvoltare s-a dovedit extrem de utilă în practica certificării proiectelor, respectiv a certificării activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare. Principala dificultate practică este legată de explicarea acestor criterii și de identificarea informațiilor relevante pentru aprecierea îndeplinirii (sau explicarea neîndeplinirii acestora).

Simultan, blocajele întâmpinate în practică se referă, implicit, la modul de prezentare de către beneficiari a îndeplinirii acestor 5 criterii, respectiv a informațiilor și datelor relevante în acest sens.

Odată cu acumularea experienței practice, s-a constatat că această abordare este acceptată și însușită și de organul de control fiscal, permițând tratarea unitară a unui spectru larg de beneficiari contribuabili.

În vederea reducerii blocajelor, se poate dovedi utilă punerea la dispoziția beneficiarilor a unei variante în limba română a Manualului Frascati, inclusiv a unui ghid cu detalierea celor 5 criterii menționate, sub coordonarea autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare (în prezent MCID).

Aprecierea privind elementele necesare de instruire periodică a experților din componența Registrului Național pentru îmbunătățirea procesului de evaluare

În practică, este întâlnită o mare varietate de situații specifice fiecărui beneficiar. Spre exemplificare, este evidențiat faptul că sursele de finanțare pentru proiectele de cercetare-dezvoltare sunt foarte

diverse, unele activități din proiect sunt subcontractate, în timp ce alte activități sunt de natură comercială, în spectrul activităților de inovare (studii de piață), etc.

Prin urmare, o abordare corectă, consecventă și unitară a proiectelor analizate, indiferent de domeniul de activitate al beneficiarului, presupune diseminarea permanentă a bunelor practici între experții din Registrul. În particular, aprecierea îndeplinirii cumulative a celor cinci criterii din Manualul Frascati este în mare măsură calitativă pentru că este dificil (sau chiar imposibil) de cuantificat „noutatea”, „creativitatea”, sau „incertitudinea” proiectului. Chiar și Manualul Frascati, după definițiile generice, recurge la un set de exemple pentru a clarifica înțelesul respectivelor definiții. Pe măsură ce portofoliul de exemple se extinde, crește calitatea și acuratețea analizelor activităților din proiecte.

În acest context, orice metodologie de evaluare este elaborată în vederea susținerii activității de certificare a experților, trebuie însoțită de studii de caz, inclusiv de Includerea în tematica instruirii a comentariilor și exemplificărilor din Manualul Frascati, pentru fiecare din cele 5 criterii de analiză în vederea identificării activității de cercetare-dezvoltare (noutate, creativitate, incertitudine, caracter sistematic și rezultate transferabile/reproductibile), precum și de comunicarea permanentă între experți și diseminarea bunelor practici.

Aprecierea condițiilor de eligibilitate propuse pentru selecția unui expert din Corpul de experți din Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

Criteriile de eligibilitate pentru experții incluși în REXCD sunt stabilite de autoritatea de stat pentru cercetare dezvoltare (în prezent MCID), și au la bază premisa că personalul care are grad profesional în sistemul de cercetare este familiarizat cu activitatea de cercetare-dezvoltare.

Din păcate există și unele vulnerabilități. Personalul precizat mai sus este implicat, în covârșitoarea majoritate, în proiecte finanțate din fonduri publice, în care finanțatorul, prin instrumentul de finanțare, declară proiectul ca fiind de cercetare-dezvoltare și impune (explicit sau implicit) satisfacerea apriori a celor cinci criterii din Manualul Frascati. Prin urmare, din punct de vedere formal, nimeni nu are exercițiul argumentării caracterului de cercetare-dezvoltare al proiectelor finanțate din fonduri publice. Situația este diferită în cazul proiectelor derulate de operatorii economici, unde obiectivul principal este obținerea unor rezultate de utilitate practică și nu desfășurarea unei activități de cercetare-dezvoltare.

Concluzia este că gradul profesional în cercetare-dezvoltare poate fi o condiție necesară, dar în nici un caz suficientă pentru aprecierea corectă, obiectivă, a caracterului de cercetare-dezvoltare pentru o diversitate de proiecte derulate de beneficiari, contribuabili persoane juridice, din mediul privat. Este necesară o instruire susținută a experților selectați pentru REXCD în vederea aplicării corecte și conforme a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Aprecierea condițiilor de selecție propuse pentru numirea unui expert în Corpul de experți din Registrul Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare

Condițiile de selecție impuse asigură, în principiu, condițiile necesare, dar nu și suficiente ca experții din REXCD să poată evalua și certifica proiecte/activități ca fiind de cercetare-dezvoltare. Diversitatea proiectelor derulate de diverși beneficiari, contribuabili persoane juridice, cu finanțare privată, necesită o susținută și continuă pregătire a experților, în principal prin diseminare de bune practici, pentru acumularea de experiență, într-o activitate considerabil diferită în raport cu activitatea curentă a personalului de cercetare-dezvoltare, finanțată din fonduri publice.

Principalul avantaj al unui asemenea efort îl reprezintă constituirea unor canale de comunicare directă între mediul economic privat și entitățile publice sau de drept public din sistemul de cercetare-dezvoltare, complementarea mecanismelor formale (formalizare instituțional) prin care se promovează inovarea și transferul tehnologic.

10. Dezvoltarea și operaționalizarea unui chestionar adresat firmelor, privind accesarea facilităților fiscale

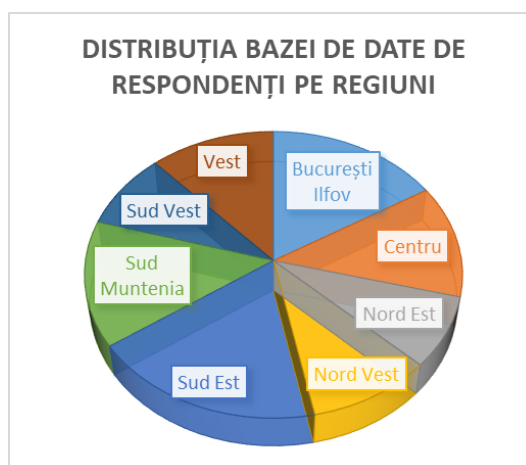
Interviuri cu experții naționali relevanți din organizații de cercetare de drept public pentru implementarea facilităților fiscale – STUDIU PE BAZĂ DE CHESTIONAR

Metodologie

Raportul prezintă rezultatele cercetării calitative care a vizat analiza aplicării legislației privind facilitățile fiscale în România.

Cercetarea calitativă s-a realizat prin aplicarea unui chestionar online, implementat prin platforma *google forms*. Chestionarul, împreună cu un email de introducere și ghidaj, a fost transmis printr-o adresă de email creată dedicat pentru prezenta cercetare (cercetare.sipoca592@gmail.com).

Invitația de completare a chestionarului a fost transmisă către bazele de date pe care experții le-au avut la dispoziție, agreeate cu partenerii instituționali ai proiectului. În total, bazele de date cumulează un număr total de 1051 de contacte, distribuite pe regiuni conform graficului alăturat. Tipurile de organizații către care a fost transmis chestionarul sunt: companii care au activitate de cercetare – inovare, institute de cercetare, universități, Clustere, ONG-uri și alte organizații cu rol catalizator la nivel regional.

Participarea în cadrul acestui studiu a fost una voluntară, toate datele colectate fiind strict confidențiale și anonime, disponibile doar persoanelor implicate în studiu.

Structura formularului aplicat se regăsește în cadrul prezentului capitol.

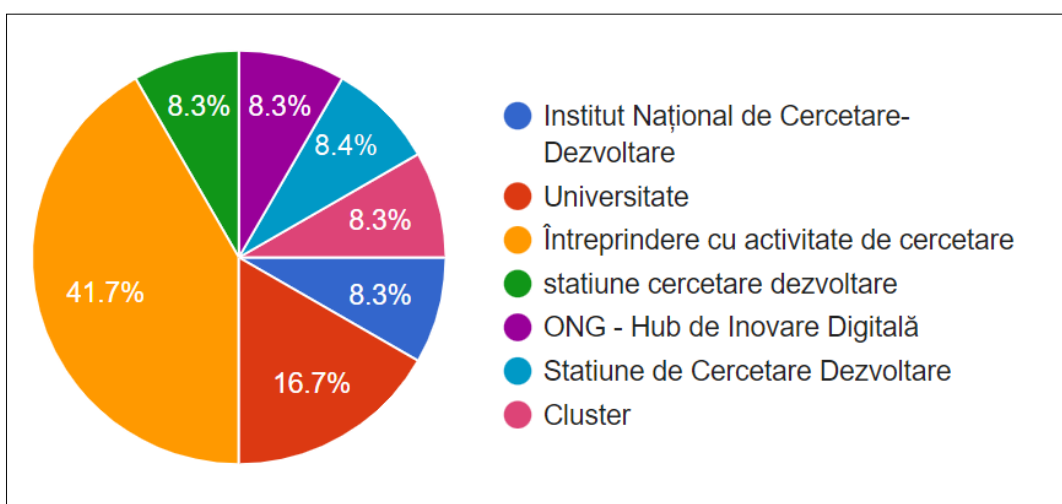
În continuare, este prezentată interpretarea răspunsurilor primite.

Rezultatele și concluziile cercetării

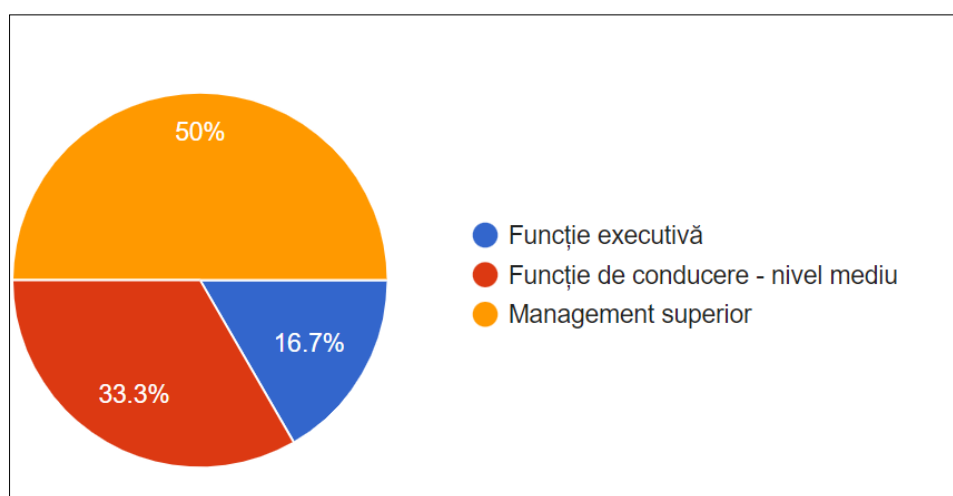
1. Analiza tipurilor de respondenți

Principalele 2 categorii de organizații care au răspuns studiului aplicat au fost, în ordinea inversă a ponderilor: 41.7% întreprinderi cu activitate de cercetare și 16.7% Universități.

Alte categorii de organizații respondente au fost: Institute Naționale de Cercetare Dezvoltare, ONG-uri (Hub-uri de Inovare Digitală), Clustere.

Respondenții la studiu sunt persoane care dețin poziții de nivel mediu sau superior: 50% management superior, 33.3% Funcție de conducere de nivel mediu și 16.7% funcție executivă.

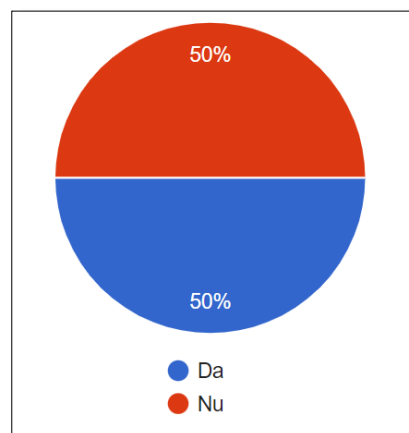

Regiunile cu cea mai mare rată de participare la studiu sunt Regiunea Nord Vest (33%) și Regiunea Centru (25%), restul regiunilor având o pondere a respondenților de sub 20%.

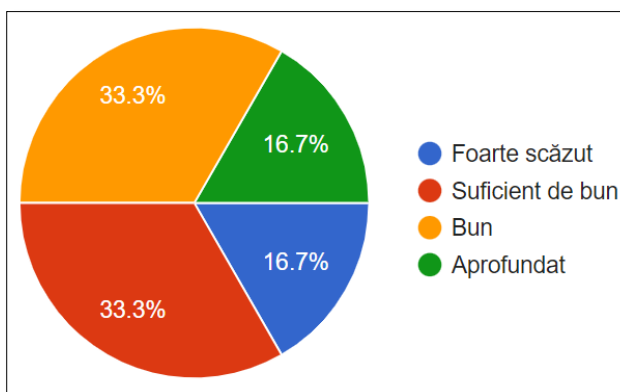
2. Analiza răspunsurilor privind aplicarea legislației privind facilitățile fiscale în România

Doar jumătate dintre respondenți au inițiat până în prezent demersuri în vederea aplicării facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

Organizațiile care au inițiat până în prezent demersuri în vederea aplicării facilităților fiscale sunt de tipul: Institut de cercetare (50%), Universitate (33%), întreprinderi CDI (17%).

Percepția asupra nivelului de cunoaștere a legislației privind facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal este următoarea: **66.6% dintre respondenți consideră că au un nivel de cunoaștere bun sau suficient de bun al nivelului de cunoaștere a legislației privind facilitățile fiscale.** Ponderea respondenților care consideră că au un nivel de cunoaștere foarte scăzut, respectiv aprofundat este egală, de 16.7% pentru fiecare dintre cele 2 categorii.

Organizațiile care apreciază că au un nivel aprofundat de cunoaștere a legislației privind facilitățile fiscale pentru cercetare sunt exclusiv institute sau stațiuni de cercetare.

În urma analizei răspunsurilor respondenților, s-au constatat următoarele:

Cu privire la:	Interpretarea rezultatelor:
Nivelul de ușurință în identificarea legislației aplicabile în domeniul facilităților fiscale pentru cercetare-	58% dintre respondenți consideră că identificarea legislației aplicabile în domeniul facilităților fiscale este deosebit de facilă. Se menționează faptul că majoritatea respondenților din această categorie sunt Universități sau Institute de Cercetare.

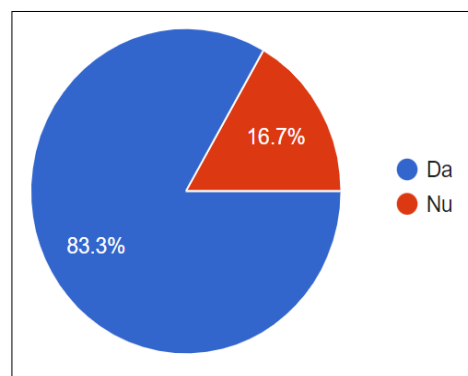
dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal	La extrema opusă, 25% dintre respondenți consideră că identificarea acesteia este foarte dificilă. Majoritatea respondenților din această categorie sunt întreprinderi sau clustere.
Nivelul de ușurință în parcurgerea și înțelegerea legislației aplicabile în domeniul facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal	58% dintre respondenți consideră că este foarte ușor procesul de parcurgere și înțelegere a legislației aplicabile în domeniul facilităților fiscale este deosebit de facilă. Toți respondenții care se încadrează la această categorie sunt universități sau institute de cercetare. Totodată, 25% dintre respondenți consideră facil acest proces, ponderea fiind reprezentată de întreprinderi CDI sau Clustere.
Existența unui acces facil și rapid la persoane cu expertiză pentru a obține îndrumări/servicii suport în accesarea a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.	41.67% dintre respondenți consideră că accesul la persoane cu expertiză pentru obținerea de îndrumări / servicii suport în accesarea facilităților fiscale pentru cercetare – dezvoltare este foarte dificil. Respondenții din această categorie sunt diverși, de la universități, centre de cercetare, clustere și până la reprezentanți ai firmelor CDI. Cu o pondere de 25% dintre respondenți îi regăsim pe cei care consideră accesul la experți este de o ușurință medie. Singurii reprezentanți care consideră facil accesul la experți sunt cei din categoria Institutelor de cercetare, cu o pondere de 16%.
Claritatea și precizia în procesul de acordare a facilităților fiscale	66.67% dintre respondenți consideră că procesul de acordare a facilităților fiscale este clar și precis. Respondenții din această categorie sunt în special Universități și Institute de cercetare. Majoritatea întreprinderilor CDI respondente la studiu au o percepție opusă asupra clarității și preciziei în procesul de acordare a facilităților fiscale.
Claritatea și precizia tipurilor de activități eligibile în vederea aplicării facilităților fiscale disponibile	66.67% dintre respondenți consideră că activitățile eligibile în vederea aplicării de facilități fiscale disponibile sunt clare și precise. Respondenții din această categorie sunt în special Universități și Institute de cercetare. Majoritatea întreprinderilor CDI respondente la studiu au o percepție opusă asupra clarității și preciziei tipurilor de activități eligibile.
Claritatea și precizia în condițiile de	Percepția asupra clarității și preciziei despre condițiile de eligibilitate a cheltuielilor înregistrate și a modului de calcul

eligibilitate a cheltuielilor înregistrate și a modului de calcul al acestora în procesul de determinare a facilităților fiscale	al acestora în procesul de determinare a facilităților fiscale este împărțită egal, 50% dintre respondenți declarându-le ca fiind facile, cu o pondere egală legată de percepția opusă.
Claritatea și precizia în utilizarea în practică a definițiilor pentru activitatea de cercetare - dezvoltare	75% dintre respondenți consideră că definițiile pentru activitățile de cercetare – dezvoltare sunt clare și precise.

3. Analiza propunerilor realizate în cadrul proiectului SIPOCA 592 privind normele de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

3.1 Lista tipurilor de costuri eligibile luate în calcul la acordarea deducerilor pentru cheltuielile de cercetare dezvoltare prevăzute la art. 20

83.3% dintre respondenți consideră că lista tipurilor de costuri eligibile luate în calcul la acordarea deducerilor pentru cheltuielile de cercetare dezvoltare prevăzute la art. 20 este completă și clară.

Informații în baza cărora respondenții au acordat răspunsul

Cadrul normativ în vigoare:

https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_11022020.htm#A20

https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OMFP_1056_2016.pdf

1) Cheltuielile eligibile luate în calcul la acordarea deducerii suplimentare la calculul rezultatului fiscal sunt toate cheltuielile atribuibile explicit activităților de cercetare-dezvoltare din proiectul de cercetare-dezvoltare căruia i se aplică stimulentele fiscale prevăzute la art. 1 al prezentului ordin:

a) cheltuielile cu amortizarea sau cu închirierea imobilizărilor corporale și necorporale sau o parte din aceste cheltuieli aferentă perioadei de utilizare a imobilizărilor corporale și necorporale folosite la activități de cercetare-dezvoltare;

b) cheltuielile cu personalul care participă la activități de cercetare-dezvoltare, inclusiv la activități conexe în sprijinul acestora (documentare, efectuare de studii, experimente, măsurători, încercări, schimb de experiență);

c) cheltuielile cu întreținerea și reparațiile imobilizărilor corporale și necorporale prevăzute la lit. a);

d) cheltuielile de exploatare, inclusiv: cheltuieli cu serviciile executate de terți, cheltuieli cu materialele consumabile, cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar, cheltuieli cu materiile prime, piese, module, componente, cheltuieli privind animalele de experiment, precum și alte produse, procese sau servicii similare folosite la activități de cercetare-dezvoltare;

e) cheltuielile de regie, care pot fi alocate direct rezultatelor cercetării sau proporțional, prin utilizarea unei chei de repartizare; cheia de repartizare este cea folosită de contribuabili pentru repartizarea cheltuielilor comune:

1. în categoria cheltuielilor de regie alocate direct pot fi incluse costurile pentru: chiria locului unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale corespunzătoare suprafeței utilizate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, precum și cheltuieli pentru consumabile și birotică, multiplicare și fotocopiere, servicii poștale și de curierat, telefon, facsimile, internet, transport, depozitare, aferente activităților de cercetare-dezvoltare necesare pentru obținerea rezultatelor cercetării;

2. în categoria cheltuielilor de regie alocate prin cheie de repartizare pot fi incluse costurile pentru: servicii administrative și de contabilitate, servicii poștale și telefonice, servicii pentru întreținerea echipamentelor și sistemelor IT, multiplicare și fotocopiere, consumabile și birotică, chiria locației unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare ale proiectului, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale, și alte cheltuieli necesare pentru implementarea proiectului.

(2) În situația în care cheltuielile prevăzute la alin. (1) lit. a) – d) nu sunt înregistrate în totalitate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, acestea vor fi alocate prin utilizarea unei chei de repartizare stabilită de contribuabil.

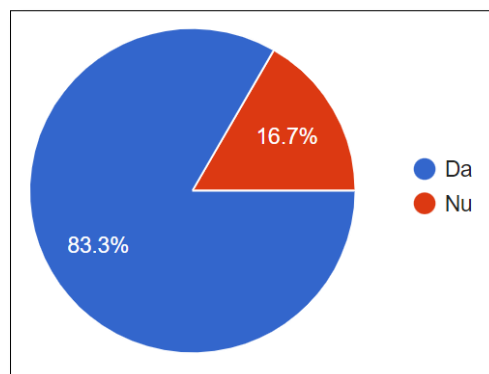
(3) În situația în care cheltuielile de dezvoltare se capitalizează potrivit reglementărilor contabile aplicabile, deducerea fiscală se poate aplica în perioada fiscală în care acestea sunt înregistrate în valoarea activului imobilizat sau în perioada în care activul în care s-au capitalizat se amortizează / se scoate din gestiune, și astfel sunt transferate drept cheltuieli în contul de profit și pierdere. Contribuabilul are responsabilitatea de a ține evidența acestora astfel încât să nu se aplice stimulentele fiscale de două sau mai multe ori pentru aceleași cheltuieli.

(4) Cheltuielile eligibile sunt cele înregistrate în contabilitate, pe baza documentelor justificative, potrivit reglementărilor contabile aplicabile.

(5) În vederea determinării sumei ce reprezintă stimulentele fiscale, cheltuielile eligibile de la pct. (1) – (4) se însumează și se vor înscrie în registrul de evidență fiscală. (6) Amortizarea accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare se realizează conform prevederilor art. 28 alin. (5) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Aparatura și echipamentele sunt cele prevăzute în subgrupele 2.1 și 2.2 din Catalogul privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe.

3.2 Claritatea normelor de accesare a scutirilor de la plata impozitului pe veniturile din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 60 pct. 3

83.3% dintre respondenți consideră că normele de accesare a scutirilor de la plata impozitului pe veniturile din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 60 pct. 3 sunt complete și clare

Informații în baza cărora respondenții au acordat răspunsul

Cadrul normativ în vigoare:

https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_11022020.htm#A60

https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OMFP_2326_2017.pdf

(1) Contribuabilii persoane fizice sunt scutiți de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1) – (3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare inovare definită conform art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, și detaliată la art. 5 din prezentul ordin.

(2) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor de la alin. (1) se acordă în limita cheltuielilor cu personalul alocat proiectului de cercetare-dezvoltare, potrivit la art. 2, alin. (1), lit. b) din prezentul ordin, evidențiate distinct în bugetul proiectului.

(3) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă pentru toate persoanele care incluse în echipa unui proiect, ce desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în baza unui contract individual de muncă, raport de serviciu, a unui statut special prevăzut de lege sau act de detașare încheiat cu/la o unitate/instituție de drept public sau de drept privat cuprinsă în sistemul național de cercetare-dezvoltare, potrivit art. 7 – 8 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 423/2003, cu modificările și completările ulterioare, sau într-o structură dedicată cercetării-dezvoltării a unui agent economic.

(4) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă lunar. În cazul în care bugetul proiectului de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse și sume reprezentând indemnizații de concedii de odihnă, veniturile respective sunt scutite de la plata impozitului pe venit.

(5) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă chiar și în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare ca urmare a riscului inerent de nerealizare a ipotezelor sau obiectivelor prevăzute înaintea desfășurării lor.

3. Chestionar aplicat

Intoducere

Sunteți invitat să luați parte la o cercetare calitativă care vizează analiza aplicării legislației privind **facilitățile fiscale** în România.

Întrebările care urmează au o durată de răspuns medie între 5 și 10 de minute.

Participarea în cadrul acestui studiu este voluntară, toate datele colectate sunt strict confidențiale și anonime, acestea fiind disponibile doar persoanelor implicate în studiu. Analiza datelor va fi realizată în mod depersonalizat, astfel încât nu va putea fi posibilă identificarea niciunui respondent.

După completarea datelor generale în primă fază, pentru fiecare parte a studiului veți putea parcurge un preambul cu scopul clarificării temei și a cadrului legal la care aceasta face referire. Studiul este realizat în cadrul proiectului SIPOCA 592: "Creșterea capacității sistemului CDI de a răspunde provocărilor globale. Consolidarea capacității anticipatorii de elaborare a politicilor publice bazate pe dovezi".

Vă mulțumim pentru timpul acordat!

Începe!

I. Date de identificare:

1. Denumirea instituției *(celulă text)*:

2. Tip instituție/organizație *(checkbox)*:

1. ☐ Institut Național de Cercetare-Dezvoltare
2. ☐ Universitate
3. ☐ Întreprindere cu activitate de cercetare
4. ☐ Altele

3. Poziția respondentului în organizație *(checkbox)*:

1. ☐ Funcție executivă
2. ☐ Funcție de conducere - nivel mediu
3. ☐ Management superior

4. Regiune de dezvoltare *(drop down list)*:

- Nord-Est
- Sud-Est

- Sud - Muntenia
- Sud-Vest Oltenia
- Vest
- Nord-Vest
- Centru

Pasul următor

(II) Analiza aplicării legislației privind facilitățile fiscale în România

Preambul:

În România, Codul Fiscal prevede o serie de facilități fiscale acordate atât persoanelor juridice cu activitate de cercetare-dezvoltare, cât și persoanelor fizice care activează în domeniu, facilități care pot constitui un avantaj competitiv în atragerea de investiții private în proiecte de cercetare științifică. **Studiul de față vizează prevederi ale art. 20 și 60 din Legea nr. 227/2015 privind codul fiscal, care necesită un cadru comun de reglementare a aplicării practice:**

- deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal, în proporție de 50% a cheltuielilor eligibile efectuate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare (în cazul în care rezultatul fiscal este pierdere, aceasta se recuperează din profiturile obținute în următorii 7 ani consecutivi) – conform art. 20 lit a și art. 31 din Legea nr. 227/2015, a normelor de aplicare aprobate prin Ordinul 1056/4435/2016, precum și Ordinului nr. 350 din 30 mai 2019 emis de către Ministerul Educației și Cercetării pentru constituirea registrului experților pe domenii de cercetare-dezvoltare;
- scutirea de impozit pe veniturile din salarii și asimilate salariilor persoanelor fizice ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică - conform art.60 din Legea nr. 227/2015, cu normele de aplicare aprobate prin Ordinul 2326/2855/2017.

În cadrul proiectului SIPOCA 592 au fost elaborate *norme de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal*, cu scopul asigurării unui cadru comun de reglementare a aplicării practice.

Această parte finală a studiului vizează analiza transparenței și a nivelului de înțelegere a legislației privind facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare, identificarea provocărilor și a blocajelor în accesarea acestora, precum și analiza recomandărilor operaționale elaborate în cadrul proiectului SIPOCA592 în vederea aplicării legii.

Pasul următor

1. Entitatea pe care o reprezentați a inițiat până în prezent demersuri* în vederea accesării facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal?

*Prin *demersuri* înțelegem cel puțin: pregătirea documentelor necesare accesării facilităților fiscale și/sau contactarea unui expert din cadrul Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare ([Checkbox](#))

1.1 ☐ Da

1.2 ☐ Nu

2. Entitatea pe care o reprezentați a obținut până în prezent facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal?
(checkbox)

2.1 ☐ Da

2.2 ☐ Nu

3. Cum apreciați nivelul dvs. de cunoaștere a legislației privind facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal?
(checkbox):

3.1 ☐ Foarte scăzut

3.2 ☐ Suficient de bun

3.3 ☐ Bun

3.4 ☐ Aprofundat

4. Vă rugăm acordați note de la 1 (minim) la 5 (maxim) următoarelor afirmații, în raport cu realitatea din organizația pe care o reprezentați:

Afirmație	1	2	3	4	5	Comentarii
4.1 Ne este facilă identificarea legislației aplicabile în domeniul facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal						
4.2 Ne este facilă parcurgerea și înțelegerea legislației aplicabile în domeniul facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal						
4.3 Exisă acces facil și rapid la persoane cu expertiză pentru a obține îndrumări/servicii suport în accesarea a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.						

5. Considerați că legislația actual existentă în domeniul facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal are prevederi suficient de clare, precise și previzibile privind:

Prevederi	Da	Nu	Comentarii
5.1 Procesul de acordare a facilităților fiscale	1 ☐	2 ☐	
5.2 Tipurile de activități eligibile în vederea aplicării facilităților fiscale disponibile	1 ☐	2 ☐	
5.3 Condițiile de eligibilitate a cheltuielilor înregistrate și a modului de calcul al acestora în procesul de determinare a facilităților fiscale	1 ☐	2 ☐	
5.4 Utilizarea în practică a definițiilor pentru activitatea de cercetare-dezvoltare	1 ☐	2 ☐	
5.5 Alte aspecte relevante	1 ☐	2 ☐	

1. Analiza propunerilor realizate în cadrul proiectului SIPOCA 592 privind normele de aplicare a facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare prevăzute la art. 20 și art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal

Prevederi	Da	Nu	Comentarii
-----------	----	----	------------

1.2 Lista tipurilor de costuri eligibile luate în calcul la acordarea deducerilor pentru cheltuielile de cercetare dezvoltare prevăzute la art. 20 este completă și clară Vezi lista <i>(buton de tipul ,see more' la care vom prezenta propunerea):</i> (1) Cheltuielile eligibile luate în calcul la acordarea deducerii suplimentare la calculul rezultatului fiscal sunt toate cheltuielile atribuite explicit activităților de cercetare-dezvoltare din proiectul de cercetare-dezvoltare cărora i se aplică stimulentele fiscale prevăzute la art. 1 al prezentului ordin: a) cheltuielile cu amortizarea sau cu închirierea imobilizărilor corporale și necorporale sau o parte din aceste cheltuieli aferentă perioadei de utilizare a imobilizărilor corporale și necorporale folosite la activități de cercetare-dezvoltare; b) cheltuielile cu personalul care participă la activități de cercetare-dezvoltare, inclusiv la activități conexe în sprijinul acestora (documentare, efectuare de studii, experimente, măsurători, încercări, schimb de experiență); c) cheltuielile cu întreținerea și reparațiile imobilizărilor corporale și necorporale prevăzute la lit. a); d) cheltuielile de exploatare, inclusiv: cheltuieli cu serviciile executate de terți, cheltuieli cu materialele consumabile, cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar, cheltuieli cu materiile prime, piese, module, componente, cheltuieli privind animalele de experiment, precum și alte produse, procese sau servicii similare folosite la activități de cercetare-dezvoltare; e) cheltuielile de regie, care pot fi alocate direct rezultatelor cercetării sau proporțional, prin utilizarea unei chei de repartizare; cheia de repartizare este cea folosită de contribuabili pentru repartizarea cheltuielilor comune: 1. în categoria cheltuielilor de regie alocate direct pot fi incluse costurile pentru: chiria locului unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale corespunzătoare suprafeței utilizate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, precum și cheltuieli pentru consumabile și birotică, multiplicare și fotocopiere, servicii poștale și de curierat, telefon, facsimile, internet, transport, depozitare, aferente activităților de cercetare-dezvoltare necesare pentru obținerea rezultatelor cercetării; 2. în categoria cheltuielilor de regie alocate prin cheie de repartizare pot fi incluse costurile pentru: servicii administrative și de contabilitate, servicii poștale și telefonice, servicii pentru întreținerea echipamentelor și sistemelor IT, multiplicare și fotocopiere, consumabile și birotică, chiria locației unde se desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare ale proiectului, asigurarea utilităților, cum sunt: apă curentă, canalizare, salubritate, energie electrică și termică, gaze naturale, și alte cheltuieli necesare pentru implementarea proiectului. (2) În situația în care cheltuielile prevăzute la alin. (1) lit. a) – d) nu sunt înregistrate în totalitate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, acestea vor fi alocate prin utilizarea unei chei de repartizare stabilită de contribuabil. (3) În situația în care cheltuielile de dezvoltare se capitalizează potrivit reglementărilor contabile aplicabile, deducerea fiscală se poate aplica în perioada fiscală în care acestea sunt înregistrate în valoarea activului imobilizat sau în perioada în care activul în care s-au capitalizat se amortizează / se scoate din gestiune, și astfel sunt transferate drept cheltuieli în contul de profit și pierdere. Contribuabilul are responsabilitatea de a ține evidența acestora astfel încât să nu se aplice stimulentele fiscale de două sau mai multe ori pentru aceleași cheltuieli. (4) Cheltuielile eligibile sunt cele înregistrate în contabilitate, pe baza documentelor justificative, potrivit reglementărilor contabile aplicabile. (5) În vederea determinării sumei ce reprezintă stimulentele fiscale, cheltuielile eligibile de la pct. (1) – (4) se însumează și se vor înscrice în registrul de evidență fiscală. (6) Amortizarea accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare se realizează conform prevederilor art. 28 alin. (5) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Aparatura și echipamentele sunt cele prevăzute în subgrupele 2.1 și 2.2 din Catalogul privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe.	1 ☐	2 ☐	
Normele de accesare a scutirilor de la plata impozitului pe veniturile din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 60 pct. 3 sunt complete și clare Vezi normele <i>(buton de tipul ,see more' la care vom prezenta propunerea):</i> (1) Contribuabilii persoane fizice sunt scutiți de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1) – (3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare inovare definită conform art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, și detaliată la art. 5 din prezentul ordin. (2) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor de la alin. (1) se acordă în limita cheltuielilor cu personalul alocat proiectului de cercetare-dezvoltare, potrivit la art. 2, alin. (1), lit. b) din prezentul ordin, evidențiate distinct în bugetul proiectului. (3) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă pentru toate persoanele care incluse în echipa unui proiect, ce desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în baza unui contract individual de muncă, raport de serviciu, a unui statut special prevăzut de lege sau act de detașare încheiat cu/la o unitate/instituție de drept public sau de drept privat cuprinsă în sistemul național de cercetare-dezvoltare, potrivit art. 7 – 8 din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 423/2003, cu modificările și completările ulterioare, sau într-o structură dedicată cercetării-dezvoltării a unui agent economic. (4) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă lunar. În cazul în care bugetul proiectului de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse și sume reprezentând indemnizații de concedii de odihnă, veniturile respective sunt scutite de la plata impozitului pe venit. (5) Scutirea de la plata impozitului pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor se acordă chiar și în cazul nerealizării obiectivelor proiectului de cercetare-dezvoltare ca urmare a riscului inerent de nerealizare a ipotezelor sau obiectivelor prevăzute înaintea desfășurării lor.	1 ☐	2 ☐	

11. Bibliografie

- Lege nr. 324 din 8 iulie 2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică.* (fără an). Preluat de pe <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/45016>
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 20 - Deduceri pentru chetuielile de cercetare-dezvoltare.* (fără an). Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_11022020.htm#A20
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Art. 60 - Scutiri.* (fără an). Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_11022020.htm#A60
- OECD. (2018). *Oslo Manual - Guidelines for collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th edition* . Preluat de pe <https://www.oecd.org/science/oslo-manual-2018-9789264304604-en.htm>
- OECD *Frascati Manual - Guidelines for collecting and reporting data on research and experimental development.* (fără an). Preluat de pe <https://www.oecd.org/sti/inno/frascati-manual.htm>
- Ordinul comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 1056/4435/2016 din 05 iulie 2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la calculul rezu.* (fără an). Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OMFP_1056_2016.pdf
- Ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 350/2015 privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.* (fără an). Preluat de pe <https://research.gov.ro/uploads/sistemul-de-cercetare/facilitati-fiscale/2019/ordin-mci-nr-350-din-30-mai-2019.pdf>
- Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2326/2017, ordinul ministrului cercetării și inovării nr. 2855/2017 privind stabilirea procedurii de acordare a facilității fiscale prevăzute la art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.* (fără an). Preluat de pe https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OMFP_2326_2017.pdf
- Ordonanță nr. 57 din 16 august 2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică.* (fără an). Preluat de pe <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/38222>